

ULOMCI
ODABRANIH
ESEJA

“... Ja sam svojim životom jako zadovoljna. U mom selu svi su iste nacionalnosti pa mogu reći da se vrlo dobro slažemo.

... Za razliku od drugih učenika ja imam velike prednosti. Prednosti su mi što mogu slobodno da šetam svojim selom i što me niko ne dira.”

Učenica, 16 god., Uglješ

“... Nema nikakvih mjesta, tj. disko klubova gdje se može sastajati moja škvadra. Izlazimo, oni koji imaju novaca, u kafiće ali to nije to jer tu potrošimo mnogo novaca pa nemam za svaki vikend. Moji roditelji ne rade pa se teško snalazim s novcem, a to je ono što mi svi trebamo da bi bolje i lepše živjeli.”

Učenik, 16 i pol god., Darda

“... Nisam zadovoljan svojim životom u poslednje 2-3 godine jer se nekako sve promenilo, većina mojih prijatelja i prijateljica kao i rodbine ne živi u istom mestu.

... Ne verujem da ću ovdje ostati.... zbog toga što ovdje imam sve manje poznanika i često razmišljam kako mi je bilo prije kada su oni bili ovdje.”

Učenik, 16 god., Beli Manastir

“Živjela bih u Osijeku, to je prelijep grad; u njemu ljudi uvijek šetaju po ulicama, autobusi su puni, promet je gust za razliku od Belog Manastira gdje ni u sred bijela dana na ulici 'nema žive duše', a kamoli u 2 ili 3 sata ujutro.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Vrlo sam nezadovoljna uvjetima za život mladih u mom mjestu. Ne želim govoriti o prednostima mog mjesta, jer mislim da ih uopće nema, zbog čega su mladi očajni. Nemamo mjesto gdje bismo mogli izlaziti - čak nemamo niti jedan jedini kafić. Društvo koje ima prijevoz (oni stariji) odlaze u druga mjesta i tamo se zabavljaju, dok mi ostajemo kod kuće ili odlazimo povremeno u park gdje nam se sviđa (još samo da je slastičarnica otvorena ...).

... Naime, ovdje su mladi vrlo motivirani za bavljenje sportom, ali nemaju mogućnosti (mjesto) za to, čak se ne mogu voziti rolama jer su sve ceste u selu pune rupa. Dobro bi nam došlo jedno kino ili tečajevi za učenje stranih jezika, tečaj informatike i sl. Nemamo uličnu rasvjetu, a koliko je svijet na Zapadu napredovao da ne možemo ni zamisliti.”

Učenica, 2. razred, selo pokraj Belog Manastira

“... U selu ne postoji ništa za mlade, pa se zbog toga okupljamo uveče u centru sela, a kada imamo slobodno vreme idemo na igralište. Kad sam kod toga, nedostaje nam i teren za sport. U selu je bio disko petkom i subotom, ali sada je zatvoren.”

Učenik, 17 god., okolica Belog Manastira

“... To jednostavno nije nikakav 'grad', nego najobičnije selo koje čak nema ni svoje kino, pozorište, dvorane. Sve što ima iole vredno pažnje jest biblioteka, neka kulturno-umetnička društva u kojima sudeluje puno mladih iz ovog mesta i to je sve.

(Što učiniti za mlade?)... “da organizira turističke ture po Baranji, da razgledavamo prirodne lepote našeg nacionalnog parka prirode Kopačkog rita i ne samo njega, već cele Hrvatske.”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

“... Nekadašnji veliki giganti kao što je 'Belje', njihovi radnici, nisu dobili plaće 4-5 mjeseci. A kada moji roditelji nemaju novaca nemam ni ja, pa je to jako loše.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“Ja baš nisam zadovoljna sa životom na selu. Kao povratnik nisam navikla na sela i male gradiće (Beli Manastir). Živjela sam u velikom gradu u Njemačkoj koji je imao više ponuditi za ispunjenje slobodnog vremena.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Često zamišljam svoju budućnost kako bih se izvukla iz svog mjesta gdje živim i otišla bih u neki grad gdje me niko ne zna, jer u Dardi ima mladih, ali to sve nije ništa pošto svi mladi gledaju kako će neko nekog uvrijediti i kako će se neko sa nekim posvađati ili potući.”

Učenica, 2. razred, Darda

“... Ja sam zadovoljan s mjestom u kojem živim, iako se tu nalazim tek nekoliko mjeseci. Tu sam stekao prijatelje s kojima se družim i provodim svoje slobodno vrijeme. Povratnik sam i lije po je biti opet kod kuće.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“... Većina mladih u mome selu izlazi u kafiće i smatram da to nije lijepo ni pristojno da dijete od 13 godina dolazi u kafić. Jedino mjesto gdje se možemo sastati je Dom kulture i to kada netko slavi rođendan ili nešto slično. Većina ih puši i pije što nije u redu te bi bilo bolje da se već jednom obnovi nogometni stadion i da počnu treninzi te da mladi trče i rekreiraju se, a ne da puše i piju. U mome selu u večernje sate je totalno mrak i nema skoro nikakve rasvjete...”

Učenik, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Mi mladi uopće nemamo gdje izlaziti. Ima samo jedan kafić, ali tu dolazi jako puno starih ljudi koji su gotovo uvijek pijani pa nam prave probleme.

... U selu se jako mora paziti na to što mi mladi radimo, više čak ni ne smijemo slaviti rođendane, jer starima smeta glazba. To je jako nepošteno, ako im smeta što slavimo po kućama zašto nam ne naprave neki disco negdje na kraju sela gdje nas nitko ne vidi i ne čuje.”

Učenica, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Planiram kada bih išao na fakultet da idem u Novi Sad jer tamo imam mnogo rođaka i prijatelja s kojima sam super.

... Ja ne planiram ostati u svom mestu zbog toga što je moje celo društvo, moje pravo društvo s kojima sam dobar otišlo odatle. To je jedan od razloga zbog čega bi otišao iz mog mesta. Jeste da ga volim, ali kaže se da ljudi čine mesto, pa zbog toga bi i otišao. Od mog velikog društva, kažem velikog jer nas je bilo 10, sada smo ostali Pero i ja.”

Učenik, 16 i pol god., Darda

“... Svoju budućnost ovdje ne zamišljam baš najbolje i ne namjeravam ostati ovdje. Poznajem puno ljudi koji su baš nakon završetka fakulteta jednostavno morali ići raditi kod nekih privatnika neke, da ih tako nazovemo, nadničarske poslove da bi nešto zaradili, uštedjeli jer ne mogu čitav život tražiti novac od svojih roditelja. Po meni u Baranji nema budućnosti bar za ovu generaciju (moju). Škola se završi ali se do posla jako, jako teško dolazi.”

Učenik, 2. razred, Beli Manastir

“Svoju budućnost zamišljam vrlo raskošno i lepo. Mislim najveći dio svog života provesti ili u Australiji ili u Jugoslaviji. Mislim zaraditi u Australiji pa se sa 35 godina vratiti u Jugoslaviju i otvoriti neku savremenu pumpu i onda sa 50 godina otići na Floridu ili u Kaliforniju i tu provesti ostatak života.”

Učenik, 15 god., okolica Belog Manastira

“... Veoma sam sretna da se radi o ovakvoj anketi gdje mogu da spomenem svoje mišljenje. Sva mjesta u Baranji ne nalikuju na prava mjesta. Iako su zahvaćena ratom to nije opravdanje da ne mogu biti na svome mjestu odnosno da ne mogu biti ljepša.

... Da imam moć i bogatstvo promijenila bih puno toga. Okoliš bi bio mnogo ljepši, ne bi bilo nigdje smeća, napravila bih kako da kažem, da taj otpad posluži kao otpadni materijal odnosno reciklaža materijala. No nije to sve. Svaka ulica imala bi rasvjetu. Potakla bi i ljude da uredi svoje dvorište kuće, da drže naše mjesto uredno.”

Učenica, 2. razred, Darda

“... Nedavno sam se doselila iz Višnjevca (mjesto kraj Osijeka), gdje sam bila za vrijeme rata. To je malo predgrađe, ali u njemu je meni bilo ugodno. Stekla sam nove prijatelja. Od svega toga sam se nažalost morala rastati (pa i od Osijeka, u kojem sam bila vrlo često), kako bi se vratila u mjesto svog ranog djetinjstva – Baranju, točnije Beli Manastir. Ovdje je uz to vrlo dosadno i poluprazno. Svoj budući život želim provesti negdje daleko odatde, možda u Osijeku. Ne želim tu ostati, jer mislim da je svugdje puno bolje nego ovdje, i ima više društva, življe je. Mislim da ovdje nikad neće biti života za nas mlade.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Mjesto gdje ja živim je po mom mišljenju idealno za neku instituciju za skupljanje mladih, samo što to treba da netko pokrene i predloži. Idealno bi bilo da se otvori neki disco klub za slobodne aktivnosti jer nas ima dosta mladih. Prednost je baš u tome što nas ima puno i što smo **voljni** družiti se i biti zajedno.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Nisam zadovoljan jer nema diska, barova, drugih ustanova za mlade gdje mladi mogu izlaziti. Prednosti nema a nedostataka ima puno, a neki su: nema posla, iz mesta ljudi odlaze u strane zemlje...”

Učenik, 15 god., okolica Belog Manastira

“... Imamo puno mladih koji su se vratili, ali svi smo jako nezadovoljni. Roditelji nas baš i ne puštaju vani jer nemamo kuda otići i još je sve dosta nesigurno. Sve što imamo to je odlazak u školu i povratak kući.

... Pri povratku kući zatekli smo ruševinu koju nam je država nekako 'sklepala', ali većinu posla napravili su moji roditelji.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Svoj budući život želim provesti negdje daleko odatde, možda u Osijeku. Ne želim tu ostati, jer mislim da je svugdje puno bolje nego ovdje, i ima više društva, življe je. Mislim da ovdje nikad neće biti života za nas mlade.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Željela bi otići negdje gdje nema rata, mržnje ... (ali izgleda da to mjesto ne postoji).”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Voljela bih ostati i ovdje gdje sam sada jer nisam bila ovdje 7-8 godina, pa bih i ovaj kraj i novo društvo malo bolje željela upoznati. Ostala bih ovdje i zbog roditelja, jer ja sam jedinica, i sve što imaju znam da će pripasti meni, a to je dobra, sređena kuća, a kako se kuće ne mogu prenositi...”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“... Disco-klub, iako radi, u njega ne izlaze mladi zbog nazočnosti većine srpske nacionalnosti. Događaju se mnogobrojne svade, tuče između povratnika i onih koji su tu bili za vrijeme agresije u Baranji.

... Ovo ovdje nažalost za nas nije život nego preživljavanje. Da imam mogućnosti život bi provela najverojatnije u Kanadi.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“Ovdje u Baranji i mome selu ja svoju budućnost ni ne zamišljam. Baranja je nekada bila razvijena i takoreć hranila je cijelu Hrvatsku. Ali sada ovdje ljudi ne dobijaju plaće po 7-8 mjeseci i ja naprosto ne vidim ovdje svoju priliku da prehranim sebe i svoju obitelj. Budimo realni, po meni je Baranja odsječena od Hrvatske i ja u njoj ne vidim svoju budućnost, a ni svoje buduće djece.

... Nekome mora doći iz neba u glavu da vidi da nikoga nije briga za nas i da je Baranja zaostala, a naša država ulaže u turizam dok ovdje vlada glad i bijeda.”

Učenik, 2. razred, okolica Belog Manastira

“... Težak je život nas mladih u Baranji, a posebno zbog toga što se nemamo gde zabavljati, družiti i svi te gledaju nekim drugim očima - očima punim mržnje. Međuljudski odnosi su na najlošijem nivou, tipa onih u Americi (crnci-belci).”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

“... Prvo i najvažnije je da bude mir, a onda će se sve moći postići zalaganjem i trudom svih nas koji želimo da živimo u miru.”

Učenik, 17 god., okolica Belog Manastira

“Živim u Belom Manastiru i nisam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Nedostaci ovog mjesta su to što još ovdje nije stanje sasvim sigurno zbog Srba pa nemamo mogućnosti izlaziti sasvim sigurno zbog tučnjava i nesigurnosti na ulicama. Stoga nam i roditelji ne dozvoljavaju baš izlaženje u diskove ili kafiće.”

Učenica, 2. razred, Beli Manastir

“... Svoju budućnost zamišljam negde dalje od ovog 'ukletog Balkana' gde se svako 50 godina dešavaju glupi i nikom potrebni ratovi.”

Učenica, 16. god., Beli Manastir

VUKOVAR

“Ne bih ga menjao ni za jedno drugo mesto. Živim u selu i to mi je prva i najveća prednost, jer mnogi ljudi i ne znaju što znači život na selu, koje su pogodnosti. Pre svega, mentalitet ljudi je drugačiji nego u gradu, solidarnost je veća, poznajem sve ljude, mogu zatražiti pomoć u svakom trenutku zbog čega osećam da sam na selu sigurniji, a sigurnost je jedna od stvari koje mi čine život lepšim.

Sve u svemu, moje selo je moj 'grad' i ne bih ga menjao ni za jedan milionski grad.”

Učenik, 4. razred, okolica Vukovara

“Mladi na ovom području nemaju nikakvu budućnost bar 5 godina jer nema ni novca ni nikoga ko bi se zalagao za budućnost i bolje sutra za mlade.”

Učenik, 4. razred, Vukovar - Borovo naselje

“... Gde sad živim neću ostati jer je odvratno da gore ne može biti. Nemam zašto da ostanem jer to nije moje rodno mesto pa me tu ništa ne privlači niti veže za ove krajeve. Jedva čekam da završim školu i da odem.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Mi, ova posleratna nesretna generacija i uopšte sva deca koja su rasla u ovim ruševinama, prebrzo smo odrasli, razmišljanje nam je drugačije i to vidim sama po sebi, a i po mojim drugovima i poznanicima. Jedva čekam da odem odatle, da zaboravim muke i teške dane koje sam provela ovdje. Odlazim u stranu zemlju (što mi je uvek bila želja) i odlazim tražiti svoju budućnost, tražiti svoje 'ja' i postići nešto u životu a to ovdje nikako ne mogu.

... Ovaj grad će se izgraditi i možda ponovo živeti kao pre ali tada će biti kasno da pokažem svoje vrednosti i postignem

nešto u životu. Jedino što me veže za ovo područje uopšte su moji roditelji, prijatelji i rodbina. Možda sam pre drugačije mislila ali sad znam što hoću da postignem u životu. Da me ljubav veže? Ne, ne bih ostala. Od ljubavi se ne živi ceo život.

... Stalno me hvata seta kada se šetam gradom navečer hodam i ima samo nekoliko devojaka i momaka, ne idu nigde jer ništa i nema. Ulice su prazne pa smo i mi omladina prazni u duši i u srcu. Možda nam čak ostanu posledice i duboki ožiljci zbog toga.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Trebalo bi se sve promeniti. Ali bi pre trebalo izbrisati pamćenje svima. Kad bi mogao nešto promeniti prvo bi izgradio sve kako je bilo pre rata. Sve da bude u potpunosti isto. Da se vrate stari prijatelji, da svako veče prolazimo zajedno kao pre. Mislim da je to sada nemoguće jer su se promenile okolnosti života u celom svetu, a najviše kod nas.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“...jer sada izaći u neko mesto noću znači strepiti da li će biti sve u redu. Što se tiče mog mesta to je u redu jer svi smo isti (po nacionalnoj osnovi) ali u selima te drugim mestima gde ima više nacionalnih skupina život je znatno otežan.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Svoju budućnost zamišljam u nekom mjestu gdje ima diskoteka i kafića, gdje mladi izlaze i zabavljaju se. Mislim da u ovom mjestu neću ostati živeti, zato što ne želim da svoju mladost provedem u kući ...”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Posle proterivanja Srba s ovog područja s tim što su morali uzeti hrvatske dokumente, a imali su krajinske koji su bili zakon i prava stvar, smanjila se i sigurnost Srba na ovom području. Dokaz je i to što se dešavaju stalno incidenti i svađe, a nema ko da nas štiti. Ovaj povratak Hrvata onemogućuje Srbima da se slobodno kreću i dišu.

... Ako nešto i bude neke promene na bolje biće bolje samo Hrvatima a ne Srbima jer Hrvati imaju zadatak da nas protečaju odavde ali neće uspjeti ja im kažem.

... Da mogu promeniti nešto promenio bi državu, vratio Krajinu i Srbe na ovo područje.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Svoju budućnost zamišljam u sreći i miru. Jednoga dana da sretno živim u bračnom životu, da se zaposlim i da znam zašto radim. Da ne budem kao sada moji roditelji, rade a nema-

ju ništa i ne znaju zašto rade. Mislim da samo ako budem mogla da ću otići odatde, ne zato što ne volim ovo mesto i ovu državu već zato što smatram da ovdje nema života naročito za mlade. Jedina stvar koja me veže za mesto gde živim je detinjstvo koje sam provela tu.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Ja ne znam šta svi odrasli očekuju od nas kad su dopustili da dođe do rata koji je u velikom delu utecao na to naše ponašanje. Mi ne možemo zamišljati našu budućnost kad ne možemo ni sadašnjicu preživeti i nadati se nečem boljem. Naš život su sasekli u korenu i nisu dopustili da ga razvijemo u predivni ili barem mali cvet. Ne znam tko bi mogao to da promeni i da spreči mržnju između nas jer ipak mi smo svi isti.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“Što se tiče promena želim promeniti vreme i poskidati političare svih strana. Kada bih imao neku vezu, nekoga moćnog, želio bih da vratim vreme u 1980. g. i onda potamnio sve one koji su nam 10 g. ispirali mozak svojom politikom...”

Što se tiče budućnosti, kao Srbin ovdje nemam posla. Mislio sam otići u Srbiju ali to što se danas njoj dešava je zlo veće nego moje ovdje.”

Učenik, 4. razred, Vukovar – Borovo naselje

“... Nedostaci su ljudi koji nasilno moraju napustiti mesto jer nemaju mogućnosti ovdje opstati a razlog tome je vlast koja misli da je srpski narod manjina i sa time hoće etničko čišćenje.

Aktivnosti koje bih predložila? Za mene je ovo pitanje na koje ne mogu dati odgovor jer ne znam u ovoj situaciji i položaju u kojem živim kog bi trebala predstavljati ta osoba. Da li je ta osoba Srbin ili Hrvat? To je pitanje koje se danas postavlja ako se želi sudelovati u bilo kojim aktivnostima. Ja bih mogla uticati samo na onu osobu koja ima istu nacionalnost kao ja. Mislim da tako misle i ljudi te druge vere (Hrvati).

... Ponosna sam što sam srpske vere i što mogu da kažem da sam Srпкиnja jer jedino što me može zadržati ovdje jeste ono što Hrvati nemaju a to je ljubav a ne interes i mržnja.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Mjesto za izlaske možemo ubrojiti u birtije pune pijanaca, tamo nam nije mjesto. Za školovanje je potreban novac no malo je roditelja koji to mogu priuštiti svojoj djeci, pogotovu ako ih ima više.

... Međutim jedina prednost mladih što se ne predaju, što nastavljaju dalje sa nekakvom nadom u bolje sutra a ipak toliko svjesni da to dobro još dugo neće doći.

... Želim završiti školu pokušati naći posao, dobijati redovna i zadovoljavajuća primanja, živjeti prosječnim, skromnim životom u zdravlju što naravno želim svima. To je ono što želim no kažu da se ne valja prerano nadati jer svako vrijeme nosi svoje breme, odnosno probleme koji te čekaju u budućem životu. Pokušaću svoj veći dio života provesti u svom rodnom gradu Vukovaru ukoliko se bude moglo i ne bude previše naporno da se tu živi.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“Dok sjedim i gledam oko sebe, razmišljam kakav je ovo život? Da li se može nazvati život? Sve oko mene je tmurno, puno ruševina, ljudi su bez osmjeha. U mom gradu se odvija život bez puno radosti, bez mnogo stvari koje su neophodne za nas omladinu. Nemamo uobičajenih novogodišnjih, božićnih radosti, sve to prođe neobeleženo. Nemamo mjesto za izlazak, zabavu, mjesto na kojem ćemo zaboraviti svakodnevne probleme. Dani prolaze jednolično, sumorno bez većih uspona, a mnogo padova i u srcu tuge za nekim boljim danima.

... Voljela bih utjecati na vlast, na bogatije ljude, da ulažu u ovaj grad bar malo truda. Da se grad izdigne iz svih ovih ruševina, da nam omoguće mjesta za izlaskе, druženja i druge radosti. Željela bih da nam izgrade bioskop, kafiće da unesu život u ovaj grad.

Možda će se jednog dana neko smilovati na ovaj grad. Možda ćemo i mi kao i ostala omladina biti srećni i ponosni u svom gradu.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Ne samo da sada nemam mogućnosti za zabavu, nego neću imati mogućnosti raditi nakon školovanja i jednostavno život ovdje je pravi promašaj. Volela bih da ova anketa pomogne i poboljša život mladih, ali čisto sumnjam, nema leba od toga.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Posle školovanja odlazim u Kanadu i nemam nameru se vratiti. Ovdje nikad više neće biti života kakav je bio pre rata, to može potvrditi svaki čovek koji živi ovdje. Odlazim pre svega zbog posla i sigurnosti života.

... Tražio bi da se što više ulaže u proizvodnju, privredu i druge delatnosti i na taj način mladima osigura bolji i sigurniji život i opstanak, da se otvaraju diskoteke, kafići i druga mesta, gde bi se što više mladih okupljalo i družilo.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“... Mi ovdje u ovoj zemlji smo davno otpisani ali u svetu nismo; uvek smo bili priznati i zauvek ćemo ostati priznati. Že-

ljela bih da se ponovi ono vreme od 1982. do 1989. godine a da se ovo zaboravi kao da se ništa nije desilo. Da se živi normalno kao pre. Da omladina ima neko svoje ja i da joj se omogućé sredstva za bolju budućnost. Mislim da se niko ne mrzi kao mi ovdje. Ovdje više neće biti zajedničkog života. Nemam više šta da kažem jer Bog sve vidi i Bog će da vam sudi. 'Srbija do Zagreba', 'Srbija do Tokija (i dalje).'

(nacrtana meta) Target.

Učenica, 3. razred, Vukovar

"... Svoju budućnost kao i svi zamišljam da ostvarim nešto. Htjela sam da budem turistički vodič za što idem u školu, normalno posle toga fakultet, ako bude moguće, ali moraću pre toga da nadoknadim nedostatke iz škole kao prvo kompjutere, za koje znam samo kako izgleda."

Učenica, 3. razred, Vukovar

"Općenito nisam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Prednosti moga mjesta su u tome što se ljudi međusobno poznaju, ali nedostataka je mnogo više: mjesto je malo, ljudi su ogorčeni, nema slobode koju mladi žele, malo je mjesta za izlaskе, i ako ih ima uvek strepimo da ne naiđe neka budala i da nas sve poubija. Ljudi su skloni ogovaranjima, a mjesto je malo, gluposti se šire..."

...Uopće se ne radi na tome da se zadovolje potrebe mladih, naš glas se jednostavno nigdje ne čuje. Da bi nam se uvjeti života poboljšali osoba koja ima mogućnosti i sredstava da nam organizira bolji život; neka 'prikupi' oko sebe mlade ljude sa dobrim idejama, nek' nam otvore razne klubove za literarne sekcije, umetničke galerije, po koji muzej, noćne klubove, kina, kazališta, ... i još mnogo toga što bi jedan grad mogao i morao da sadrži u sebi, a da pri tome nikome ne naškodi."

Učenica, 3. razred, Vukovar

"Živim u selu Tenja, mesto je udaljeno par kilometara od Osijeka. Ovo selo je imalo veliku prednost ispred svih pre tri godine, ali sada je to ništa."

... Iz mog sela svi ljudi odlaze i traže bolje za svoju budućnost. Ne odlaze zato što ne vole svoje selo jer se ne može više tamo izdržati. Ljudi prave papire za Kanadu i Australiju traže sebe u inostranstvu gde će naći mir za sebe i svoju decu. Ja planiram ići u Srbiju ali kako da odem kada ovi fašisti bombarduju moj narod i moju domovinu. Nadam se da će to proći i da ću školu nastaviti u Jugi."

Učenik, 4. razred, Tenja

"...Trenutna prednost mog sela je što je selo čisto srpsko, bilo i ostalo, za razliku od onog drugog koje niti je bilo srpsko (čisto),"

niti je sada. Nedostaci su to što je okruženo sa svih strana selima mešovitog ili hrvatskog stanovništva, pa je prvo bliže srpsko selo puno udaljeno pa je izlazak tamo težak i nedostupan onima koji nemaju auto.

...Što se tiče budućnosti, za nju sam zabrinut najviše zbog nacionalnosti. Nadam se boljemu statusu u državi Hrvata jer nameravam ostati a ne seliti se, pre svega zato što je teže živeti u tuđem zlu nego u svom. Ako dođe do najgoreg ne isključujem selidbu ali ne u tuđe zlo (Jugoslaviju) nego u dobro (inostranstvo).”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“U sadašnjem svijetu u kojem trenutno živim mnogo toga bih promijenila i učinila dobro cijelom svijetu. U mjestima zahvaćenim ratom, mnogo toga nedostaje kao što su npr. mjesta za zabavu i okupljanje omladine, parkovi za djecu. Mislim da je potrebno mnogo vremena da se sve to obnovi, jer toliko dugo je podizano i građeno...”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Potcenjuju nas zbog nacionalnosti i vređaju kad god im se ukaže prilika zato što su u većini. Budućnosti za Srbe ovdje nema ukoliko se politika etničkog čišćenja bude i dalje provodila. Ali ipak trudićemo se ovdje ostati koliko god budemo mogli jer nas ipak tu ima više.

... Ovdje bi za sada ostao samo zbog toga što smo još uvek većini trn u oku, pa da tako i ostane...”

Učenik, 3. razred, Vukovar

“... Uslovi života u Vukovaru uopšteno rečeno su loši. Svi smo svesni da još mnogo vremena treba proći da bi on bio približno jednak ostalim gradovima. Ipak pred svega najveća mana je politička napetost. Ne postoji krivac ni pobednik i sve dok ih budemo tražili jedni u drugima život neće biti 'normalan'.

... Moje nezadovoljstvo potiče iz razloga što sam dete 'agresora' pa je život na ovom teritoriju još teži. Teško je ići kroz grad u kojem si odrastao a bojati se svakog automobila koji stane, teško je podnositi pritisak da si kriv a ne smatraš tako.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Prednosti ovog mesta za sada bi bili samo kulturno istorijski spomenici koji se nalaze ispod ruševina, tj to su samo nekadašnje prednosti. Nedostaci su ogromni, upravo zbog tih aktivnosti mladih kojima se ne pruža ništa što bi pomoglo u druženju i izlascima.

... U ovom mjestu samo uporni, i to ljudi sa ogromnom snagom za život postižu nešto, ako ostale pitate zašto žive, ose-

tićete samo pesimizam. Da li ću ostati tu gde sada živim također je pitanje materijalnog stanja. Ovdje su mi kuća, rodbina, prijatelji, tako reći sve, ali to bih sve ostavila, samo da bih negde postigla nešto više, jednostavno da se mogu nazvati čovekom.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Na neki način ja svoju budućnost ni nemam, planiram da odem negde u inostranstvo da nastavim dalje školovanje, jer ovdje kad školu završim posla neću imati a ko nema posla nema ni budućnosti.

Kad bi se moglo nešto promjeniti voleo bi da otvore ponovo sportske klubove, da se otvore klubovi gde će mladi izlaziti, da se parkovi i mesta kraj Dunava uredi da bi mi mladi mogli u društvu ili sa djevojkom prošetati se kroz naša prelepa mesta koja su sada zarasla travom.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“... Ljubav prema ovom kraju je ogromna ali nemoguće je živjeti u okruženju gde te nazivaju četnikom, pričaju o nekoj 'Lijepoj našoj' koja je u svetu izvikana kao demokratska država ali je pravedna samo za pripadnike hrvatskog naroda koji je ovdje u većini ali to ne znači da je Bog nad Srbima. Srbi jesu mali narod, ali su se opekli.

Proteklih 7 godina sve je bilo u redu. Nije bilo novca na pretek ali barem je sreća bila u srcima a sloboda na usnama ljudi koji ovdje postoje mnogo godina. Tih 7 godina niko nam nije bio potreban sa svojim mogućnostima i materijalnim dobrima da bi bili srećni i radosni. U našim godinama treba da mislimo na porodicu, dalje školovanje ili budućnost. Umesto toga mi mislimo na ponovni početak rata ili na odlazak u neki nepoznat kraj gde će nas svi odbijati i govoriti nam da smo ustaše ili srpski izdajnici. Sve u svemu nemoguće je živjeti ovdje dok je toliki pritisak na našim leđima i za našim vratovima...”

Učenik, 3. razred, Vukovar

“... Da bude više posla za mlade ljude i da što manje ljudi gladuje po ulicama. Da se kafići i diskoteke ne dele na srpske i hrvatske da se sva omladina zabavlja i druži na istim mestima.”

Učenik, 4. razred, Vukovar

“Nisam uopšte zadovoljna životom u svom mestu. Mislim da nema prednost sve su to nedostaci jer mladima treba više slobode i sigurnosti ali to u ovo vreme nije uopšte moguće.

Svoju budućnost ne mogu da zamislim sa ljudima koji sad dolaze i donose neka nova pravila na koja Srbi nisu navikli jer nikad nisu bili manjina.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Mjesto da se družimo, veselimo i proživimo ovu mladost kako to rade i svi drugi, mi nemamo vremena, niti sredstava za izlaske koji su nam ograničeni. Živimo onako kako možemo, nastojimo uživati što više možemo i umijemo, ali nemamo gdje.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... U svom mestu bi rado ostala jer ga volim ali mi ne dozvoljava nacija koja misli da su nešto. Otišla bi negde gde mogu da nosim svoju kokardu na sred čela (ako hoću), a ne da mi neki povratnici broje kad glasno pustim srpsku muziku.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

“... Niko ne pomaže mladima ne samo u mom selu već i širim razmerama. Ne razumem te ljude u kojem su oni filmu, šta oni kontaju kada svojoj deci neće pomoći.

... Ali kad bi postojao neki ujka Sem sa par cigli u mom kraju bi osnovao omladinsku organizaciju koja bi želje same omladine sprovodila u dela. Znači ako omladina želi da osnuje naprimer likovnu koloniju da se ta organizacija izbori zato da pogura matore usedelice i stvore nešto za omladinu, i bilo koje druge vidove organizacija kao: omladinska zadruga – koja bi omladini pomagala oko pronalaska posla, stecište mladih – da se mladi mogu sakupljati, saveti mladima – gde bi omladina mogla u svakom trenu doći i zatražiti pomoć.

‘Oću normalan život u kojem bi se oseć'o veselo.’

Učenik, 4. razred, Vukovar

“Ja, kao i većina mladih iz mog mjesta nismo zadovoljni našim trenutnim životom. Ima mnogo nedostataka po kojima se na našu žalost razlikujemo od ostalih, ne želim mnogo komentirati ovu situaciju u kojoj se nalazim, niti zalaziti dublje u politiku, ali to je naša realnost.”

Učenica, 3. razred, Vukovar

PAKRAC I OKOLICA

“Postoji više utjecajnih osoba u Lipiku, ali bi se najprije trebali oni međusobno organizirati. Morali bi se početi brinuti za naš gradić, ali na njih je teško utjecati. Čini mi se da oni slušaju samo sebe.

... Mislim da bi u Lipiku, kao prvo i osnovno, trebali prograditi bazeni. To bi puno doprinijelo razvoju turizma i svega ostalog u Lipiku. Mladi bi imali jedno mjesto više za druženje. Zatim, lijepa športska dvorana bi bila predivna.

... Iznimno potrebno je obnoviti krilo bolnice za rehabilitaciju u Lipiku. Tada bi mogla primiti puno više pacijenata, te za-

posliti mnogo fizioterapeuta, također i medicinskih tehničara iz srednje medicinske škole Pakrac.”

Učenica, 3. razred, Lipik

*“... Na primjer, tu u Pakracu idemo u takvu **bijednu, u`asnu** školu. To mislim na građevinu i umjesto da se oni koji imaju novaca potrude da se to obnovi, oni kreteni, da tako kažem, oni grade kafiće, disko. Mislim i to je dobro jer mladi trebaju izlaziti i zabavljati se, ali bome trebaju biti i školovani i nešto znati, a ne kao mulci biti drogirani i pijani svakog petka i subote. To najviše ljuti što oni koji bi mogli pomoći da se nešto poboljša, oni troše na gluposti. To je žalosno, ali stvarno žalosno.*

... Mislim da je sve to nula. Ali bit će kako će biti, a dobro sigurno neće. Žao mi je što ne mogu drukčije razmišljati, a htjela bih.”

Učenica, 3. razred, Pakrac

“... Kako stvari idu vjerojatno ću veći dio života provesti na ulici u kartonskoj kutiji i žicati za sendvič. Ako se to ne ostvari, vjerojatno ću ostati ovdje, ako dobijem posao u Lipiku, a ako ne okušat ću sreću negdje dalje, možda i vani...”

Učenik, 3. razred, Pakrac

“Već od 1992. godine nemam stalno mjesto prebivališta jer sam izbjegla iz BiH. Posljednje tri godine živim u Okučanima, tj. pokraj Okučana i uopće nisam zadovoljna time. Nema baš puno privilegija za nas mlade jer mi se čini da se nitko ni ne trudi. Osim toga, moram priznati da postoji samo jedna prednost, a to je da su novi ljudi koje sam upoznala super.

... Te rukovodeće osobe u mom mjestu nam nisu mogle osigurati ni odgovarajući smještaj, a kamoli nešto drugo. Mislim da njima ljudi kao ljudi uopće nisu toliko bitni jer smo, blago rečeno, zaboravljeni. Ne bih vam željela pisati naše socijalne, higijenske i društvene uvjete života jer bi se vjerojatno šokirali. Prvo kao prvo, izbjeglicama se treba osigurati bolji smještaj, a drugo, kad svi budu imali svoj stan ili kuću treba poraditi na budućnosti ove općine. Osigurati bolje prijevoznike linije, otvoriti sportsku dvoranu za sve, osnovati odbojkaški (ženski) klub, ritmičku skupinu, otvoriti još jedan disko klub. Ovo su moje želje i želje drugih koje nitko neće ostvariti.”

Učenica, 3. razred, Okučani

“Dosta sam zadovoljna svojim životom u mjestu u kojem živim. Prednosti su u tome što mladi imaju (donekle) gdje izaći. Mogu se baviti izvanškolskim aktivnostima, ali uz sve to ima i dosta nedostataka. Najviše nedostaje dvorana, a uz to dosta je

problema što mladi ljudi sve više i više konzumiraju alkoholna pića i cigarete.”

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Učenica, 3. razred, Pakrac

“Pošto živim u relativno malom mjestu, mislim da ni ne mogu očekivati nekakvu turbo zabavu ili milijun sportskih aktivnosti. Prednosti takvog života su, recimo: čisti zrak, priroda, 'čistoća' u odnosu na grad, općenito mirnija atmosfera, sporiji životni ritam itd. Nedostaci su to što u svoj toj sporosti zna biti vrlo dosadno.

... Nije sve u novcu, no svatko si želi na neki način 'osigurati' budućnost, a to je nemoguće ako radiš po cijeli dan i na kraju ne dobiješ plaću. No, optimist sam i nadam se da će se nakon moga školovanja neke stvari promijeniti i da će doći bolji dani.

... Daruvarski bazen je preko ljeta pun, lipički ne rade, tako, ako preko ljeta ne idemo na more, moramo putovati oko 50 km do Velike, do najbližih bazena. Pa tko ne bi tada izgubio volju i želju za sve.”

Učenica, 3. razred, Sirač

“Prednosti u mom mjestu baš i nema, osim da imamo dvije trgovine i da se svi međusobno poznajemo i družimo. Lijepo nam je kada se svi zajedno skupimo, popričamo i izađemo u Pakrac na piće, ali to nije baš često, jer nemamo ni autobusa, ni vlaka, nego samo osobni automobil. O idejama ne vrijedi pisati, jer ja ne vidim da bi to moglo na neki način poboljšati se, jer kao prvo, sve ono najbolje nalazi se u gradu, a selo uvijek ostaje po strani i baš se previše ne ulaže u takva, mala postranična mjesta.

... Baš ne poznajem takvu neku osobu koja bi nam mogla pomoći u poboljšavanju života nas mladih, nego svako samo gleda da što više zagrabi u svoj džep. To je nažalost danas tako, jer mi još uvijek živimo izvan svjetske civilizacije i tako daleko od svijeta.

... Za naše obrazovanje bilo bi bolje da nam se omogući bolji prijevoz za povratak iz škole, tjelesne aktivnosti i tako slično. Ne želim puno pisati o idejama, jer ne želim vjerovati u to da će nam se život u selu poboljšati, jer nema nade za to.”

Učenica, 3. razred, Donja Obrijež

“... Ja bih željela da se taj kraj u kojem živim malo poveća u brojčanom smislu i da ne bude tako dosadno. Kad i imaš slobodnog vremena nemaš ga na što potrošiti jer nemaš kuda da odeš i da budeš s prijateljima kad ih doslovce baš i nema.”

Učenica, 3. razred, Donja Obrijež

“... Trenutno je najvažnije da se već jednom obnove bazeni, jer su oni 'žila kucavica' Lipika.”

Učenica, 3. razred, Lipik

“... Trebalo bi organizirati neke ljetne kampove jer stvarno u okolini ima lijepu prirodu jer mnogi ne mogu otići na more ili negdje drugdje nego će besciljno lutati gradom da ubiju dosadu. A onako bi se lijepo zabavili, proveli i možda ponešto naučili. I to ne da bi trebali napraviti samo u Pakracu već u svim gradovima da se djeca makar malo maknu iz grada.”

Učenica, 3. razred, Daruvarski Sokolovac

“... Mislim da prvenstveno treba mlade uputiti u život i zaštititi, tj. skratiti izlaske bar osnovnoškolcima jer 'skreću na krivi put'. Treba organizirati da mladi mogu barem preko ljeta negdje raditi, fali koncerata, fali reda u Daruvaru.”

Učenica, 3. razred, Daruvar

“Ja sam zadovoljan i nezadovoljan u tom mjestu gdje jesam. Jer sam stranac koji sam došao iz Bosne. Tu se osjećam kao stranac dobro i nekad ne baš dobro. Zato što smo izgubili, itd. Ali tu gdje živim u Pakracu imam dobro društvo, školu i sport. Ja svoju budućnost zamišljam sasvim pozitivno. Kao što sam napisao, pod broj jedan da planiram završiti školu i ići u jedan veći nogometni klub i da s mojom obitelji sve bude u redu.”

Učenik, 3. razred, Prekopakra

“... Htjela bih da bar moja djeca imaju većinu onoga što sam ja željela ali nisam mogla imati. Zasad ne znam točno bih li ostala ovdje gdje sada živim, tj. ostala bih samo ako se nešto promijeni na bolje.

... Trebalo bi i za preko ljeta organizirati neke poslove kojima se mladi mogu baviti i malo zaraditi za džeparac.”

Učenica, 3. razred, Gaj

“... Ne bih htio zamišljati neke stvari u budućnosti, jer sam slijed događaja u sadašnjem vremenu može mi poremetiti sve moje zamisli i snove. Ne želim biti razočaran. Najvjerojatnije kad završim školu zaposlit ću se, kupit ću auto i uživati.”

Učenik, 3. razred, Pitomača

“... Nemamo čak ni neku pravu školu, škola je užasna, sva je prljava, uništena i stara. Ja mislim da za normalno ponašanje nastave trebaju neki malo bolji uvjeti. Mi kao da idemo u konjušnicu, a ne u školu.

... *Mi zapravo nemamo ništa zanimljivog u našem mjestu... Ostala bih zbog toga što sam se tu rodila i zato što volim ovu državu.*"

Učenica, 3. razred, Doborovac

"Volim Lipik jer je miran gradić u kojem nema puno problema. Većinom se svi mladi poznajemo i to je po mom mišljenju dobro. Droga još nije prodrla u Lipik. Možda zato jer mladi nemaju novca. Mislim da je i dobro što nema mnogo kafića. Ipak za mlade treba izgraditi neko mjesto gdje mogu provoditi svoje slobodno vrijeme. Idealna bi bila sportska dvorana jer po zimi nemamo gdje trenirati."

Učenica, 3. razred, Lipik

SLUNJ

"Da li sam zadovoljan svojim životom u mjestu gdje i živim? Pa i nisam. Dosta se toga promijenilo poslije rata, pa čak su se i ljudi promijenili. Nisu to više oni pravi prijatelji, koji bi ti došli pomoći kad god treba, već se svi drže razine i više nitko nikog ne voli kao što su se ljudi prije rata voljeli i zajedno družili. Mislim da je nestala riječ ljubav i dobrota svakog čovjeka u mom gradu i to treba brzo ispraviti.

... Mnoge su i druge prednosti grada Slunja, kao što je turizam, naše prelijepe Rastoke i kulturni spomenik (gradina Zrinskih i Frankopana) koja je nedavno očišćena.

... Mislim da ću ostati u svom gradu i sve što budem radio potruditi ću se da pomognem svome gradu da se razvije.

... Moje ideje su, pošto grad Slunj ima svoj nogometni klub Slunj (NK Slunj), mogao bi čovjek koji ima mogućnosti organizirati takav program s mladima, odnosno takve aktivnosti, ugovoriti nogometne prijateljske utakmice s nekim važnijim klubovima kao što su; NK Zagreb, NK Croatia, NK Rijeka i dr., jer u sportu se pobjeđuje sve ono loše za čovjeka, pa čak i ljubomora koja je sve učestalija kod mladih. Na rijeci Korani moglo bi se organizirati, uz naravno prije poribljavanja rijeke, natjecanje u ribolovu ili odlaskom u goste nekom gradu gdje se takvo nešto stalno organizira iz godine u godinu.

... Sve je to lijepo, a najljepše bi bilo kad bi se barem nešto od svega toga ostvarilo, onda bi se to nazvalo uspjehom, jer bi se tada mladi vratili u grad Slunj u kojem se do danas osjeća nekakva nesigurnost.

Do ponovnog susreta. Bok!"

Učenik, 2. razred, Slunj

"Sve bi na ovom svijetu bilo drukčije, da ljudi nisu ovakvi kakvi jesu. Sve bi bilo drukčije da ih mogu zadovoljiti tek

kriška kruha i čaša vode, da shvate što su ljubav, mir i sloboda. I ja sam bila uvjerena da su svi ljudi dobri i poštteni. Naivno sam promatrala ovaj svijet, sve do jednog dana kad sam shvatila da ratovi ne postoje samo u filmovima i da vještice ne postoje samo u bajkama. I bilo je tu mnogo više 'vještica' i zlih ljudi koji su nas uništili. Pa i danas znam da svi ljudi nisu isti, i da ću živjeti u svijetu u kojem želim tek onda kada ljudi shvate što su to najveće vrijednosti. I kad me pitate kako zamišljam svoju budućnost, mogu vam reći da je to budućnost u svijetu mira, ljubavi i dobrote. I da će taj svijet postati tek onda kada ljudi počnu vjerovati jedni drugima, jer kome onda ako ne jedni drugima!...

U ovom trenutku možda bih bilo najbolje pružiti ljudima mogućnost da se zabave u životu tj. pružiti priliku mladima da shvate vrijednost života, a ne da ga uništavaju. Mogu navesti primjer: Zašto mladež ne bi vikendom imali neke zabave bez alkohola, jer nije samo u tome bit zabave. A što se tiče onih mladih ljudi bez roditelja, siromaha ... Kad bih imala tu mogućnost da im pomognem, ne bih ni trenutka razmišljala što bih poduzela, učinila bih sve što je za njih potrebno..."

Učenica, 2. razred, Slunj

"... Gdje ću provesti veći dio svog života ne ovisi samo o meni već i o sudbini, ali se nadam da će to biti upravo ovo sadašnje mjesto. Tu bih voljela ostati zbog toga što sam tu 'svoj na svom' tj. za taj kraj me vežu sve lijepe uspomene, prijatelji, dok bi svaki odlazak zabtijevao i novo prilagođavanje novoj okolini a to baš nikome nije lako."

Učenica, 2. razred, Slunj

"Zadovoljan baš i nisam zbog brojnih nedostataka. Nemamo uvjete da se vjernije bavimo športom. Nemamo igrališta i mjesta gdje bi se mladi zabavili, nema dovoljno radnih mjesta koja bi potakla masovniji povratak ljudi u svoj kraj."

... Nadam se da će se sve to okrenuti na bolje. Iako je došla nekolicina ljudi iz razvijenih zemalja (SAD, Kanada, Australija, Njemačka...) oni još uvijek gledaju na svoj interes, nema te pomoći koju su nam sposobni dati, ali nadam se da će shvatiti kakav je život bio dok su iznad nas letjeli neprijateljski avioni i pucale granate, te da će im svanuti i da će reći sebi da su u stanju nam pomoći, svojoj okolini. Svi mi očekujemo pomoć i potporu i nadam se da ćemo je uz razumijevanje i rad dobiti."

Učenik, 2. razred, Slunj

"... Mislim da bi bilo bolje da postoji neko mjesto gdje bi se mogli sastati mladi ljudi, uživati u sportu, razgovoru s prijateljima. To bi bilo prikladnije nego da sjede po kafićima. Mislim da je nešto krenulo na bolje i može se vidjeti da Slunj postaje jedna

zdravija sredina. Sve više mladih se može sresti u parku ili u Rastokama.

Kad završim srednju školu planiram ići na fakultet. Voljela bih, nakon što završim fakultet, vratiti se u Slunj i tu provesti veći dio svog života. Voljela bih ovdje živjeti zato što volim mirna mjesta, gdje nema puno buke kao u velikim gradovima.

... Potrebno je također uložiti u turizam, ali ne previše. Ne trebaju se graditi neki posebni objekti da se ne uništi ljepota prirode, već se samo treba osigurati smještaj turistima i osigurati im prolaz do prirodnih ljepota koje su trenutno nedostupne jer su opasane grmovima i trnjem. Vjerujem da bi se većina stanovnika Slunja i okolice odazvala na poziv za čišćenje, samo ih treba potaknuti.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Dugo izbjivanje za vrijeme ratnih zbivanja (4,5 godina) pomoglo mi je da shvatim koliko ustvari volim mjesto gdje sam rođena i nipošto ne bih svoju starost htjela dočekati negdje drugdje.

... Ono što ja najviše želim je tečaj stranih jezika. Za mene bi bilo idealno, a mislim da nisam jedina. Zatim, športska dvorana s bazenima za djecu koja imaju problema s kičmom, prsima, nogama i isto tako za invalide stradale u ratu s našeg područja.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Život u Slunju uvelike se promijenio nakon rata. Možda mi se tako i čini jer sam bila puno mlađa kad sam morala svoj grad napustiti. Sad kad smo se vratili sretna sam jer se moja želja ostvarila. Ponovno sam u svom gradu koji naravno nije nikad prestao biti moj. Ne mogu previše očekivati jer se on sad polako oporavlja od rata. Pa mogu reći da sam zadovoljna ovim što imam, svojim životom u mjestu gdje živim.

... Nedostaci su ti i što se ne pruža prilika mladima da si stvore nekakve obveze koje bi pridonijele gradu, njegovom napretku, tj. slaba je podrška onima koji bi nešto mogli učiniti za bolje sutra.

... Slunj ima puno veće mogućnosti, ali one se ne iskorištavaju dovoljno, nema sredstava i nema osobe koja bi to unaprijedila.

... Trebalo bi organizirati neke programe koji bi mladima omogućili da i oni pomognu na neki način gradu, koliko im je u mogućnosti...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Kao prvo, mi u Rakovici, tako reći i nemamo mjesta gdje bi se mogli okupljati. U lokalne kafiće zalaze ljudi od 30-50 go-

dina stoga tamo nismo opuštteni, svi nas promatraju, a najgore je to što je to malo mjesto i tu ljudi jako šire lažne glasine, tračeve.

... Nerijetko se dogodi da dođe do tuče između starijih osoba, razbijanja i onda oni ugrožavaju i nas. Ja se iskreno nadam da će se netko sjetiti i omogućiti nam normalan život tamo jer ovo nas sve vodi u propast. Mjesta gdje sada izlazimo su vrlo opasna jer puno alkoholičara imaju pištolje i mislim da je to najveći problem. Kao drugo, nemamo sportsku dvoranu, niti nekakvo igralište i nemamo disko! Mi, koji svako jutro putujemo u školu nemamo autobus s kojim bi došli u školu na vrijeme nego svaki dan kasnim na 1. školski sat.”

Učenica, 2. razred, Rakovica

“... Sviđa mi se što su ljudi ovdje dobri i svatko će ti pomoći na najbolji mogući način. Samo mi smeta jedna stvar što se priče razglase u roku jednog dana, jer je to malen grad.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Slunj je jedno malo mjesto smješteno podno stare gradine Zrinskih i Frankopana, na dvije rijeke, Slunjčice i Korane koje se tisućljetno na isti način stapaju. Život u Slunju je lijep, miran. Svaki čovjek ima svoju kućicu, svoj dom, ljudi se vesele mirnom životu u sreći, ljubavi i miru... A onda jednog dana neki zli ljudi dođu i sve to unište, posiju sjeme zla na naše malo mjesto. Unište kuće, domove, zemlju, šume, ljude... dođe rat. Nema više sreće, ljudi plaču, ispunjeni su boli, tugom, patnjom. I nakon četiri godine vraćaju se na svoja ognjišta, sve u što su uložili cijeli svoj život, mučili se i prolijevali krvavi znoj, uništeno je, sve je srušeno. I kako sada da budu zadovoljni životom? Kako? Jednostavno teško je krenuti ispočetka, a znajući sve što te još čeka ljudi nemaju posla, jedva spajaju kraj s krajem, muče se, teško je. Nema prednosti ...

... Svoj život namjeravam provesti u Slunju jer Slunj je ono što mene gradi. To je moj grad, ja tu pripadam. I zašto da onda bježim nekud van, jer ako takvi kao što sam ja ne ostanu tu, Slunja neće biti za par godina. A ja želim osnovati svoju obitelj ovdje, tu ostajem jer želim da Slunj bude ono što je nekad bio, da kroz moju ulicu trče djeca sa srećom na licu, bez briga, da nema rata, samo ljubav.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Svojim životom u mjestu gdje živim prilično sam zadovoljna. Premda dok sam bila u progonstvu u Karlovcu nisam baš bila sretna jer mi je manjkalo dašak prirode koji bih mogla udahnuti. A sada mi ništa više ne fali jer kako se ono kaže: 'Sad smo svoj na svome'!

... Što se tiče prednosti teško je o tome pisati jer mi mladi uvijek smo nečije 'žrtveno janje'. Ovo je mali kraj i što god napraviš, što nekom ne paše odmah te gledaju po strani. Nedostaci, ... hm ... teško je o tome pričati. Nama mladima treba više mjesta za naš život. Nedostaju nam dobro opremljene 'igraonice', razne sportske dvorane, bolje opremljene plaže za kupanje.

... Sve je samo puno kafića u kojima nećemo naučiti nešto pametno nego samo da psujemo i pijemo.

... Cilj mi je završiti srednju školu i upisati neki dobar faks koji ne da bi samo meni dobro došao već i mom gradu u kojem se budem nalazila. Volim djecu, kao i sama ja sam dijete, ali moja razmišljanja da pomognem retardiranoj djeci čvrsto stoje u mojoj glavi.

... Nama stvarno nitko, koliko mi se čini ne želi pomoći, ali glavno onda da se priča 'Slunj je zaostao i pun seljaka!' Vidite. Svi znate da teško živimo zato Vas molim u ime svih pomozite nam da donekle budemo slični građanima sa velikih 'površina' ...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Mislim da ovdje nema prednosti za mlade, a nedostataka na milijune. Prvo i osnovno ima samo jedna škola i to za cure, samo ekonomska, malo je sportskih aktivnosti, nemamo ni gdje izaći kako spada, većina ih odlazi u druge gradove vikendom, samo je par kafića, jedan disko i ništa više. U Slunju mladež po mom mišljenju je zaostala, nema droge, samo se pije na veliko, o pušenju da i ne pričam, to je malo čudno, ali sve u svemu kako je, mora se živjeti.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Što se tiče prednosti, Slunj se obnavlja, ljudi se vraćaju svojim ognjištima ne razmišljajući što ih čeka jer je njihova privrženost ovom gradu i okolici jača od svega.

... Sloboda, ljepote koje on nudi, što bi bilo ljepše od toga! Kada osnujem obitelj, ne bih voljela otići daleko već bliže da mogu sa visine vidjeti slapove Korane ili Rastoke. Ako budem odlazila u mom srcu uvijek će ostati uklesano ime Slunja jer to je moj rodni kraj i teško ga je zaboraviti...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U budućnosti namjeravam upisati Ekonomski fakultet što znači da ću morati odseliti. Ne znam točno gdje bih htjela živjeti. Možda se, ipak, vratim ovdje, a ako i ne, uvijek ću dolaziti u Slunj jer on je moj grad, najljepši i najdraži. A u budućnosti će se sigurno riješiti neki nedostaci.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Meni se osobno ne sviđa život u malom gradu jer nema se gdje za izaći, ljudi nemaju što drugo raditi nego 'trpaju' nas u tuđe živote i traćaju.

... Život za mlade u ovom mjestu praktički i ne postoji, preko ljeta se rulja skuplja u parku, a preko zime ... preko zime ide se u restoran na živu muziku osim ako nije svadba, kod 'Ajke' (disko) se ide, ali tamo nije ništa posebno zbog toga što se samo pije, tuče, izvode gluposti, pjesme..., ali izlazim zbog društva i samo da nisam sa svojimima kod kuće. Izlasci kod nas su vrlo, vrlo oskudni. Postoji disko, restoran (živa muzika) i kafići i to je sve, tj. to je ništa, nemaš izbora ili to ili ćeš biti na cesti ili ideš kući...”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U budućnosti želim naći posao svoje struke, da nemam brige kao danas, da ne idem nikuda. Život barem za sad planiram provesti ovdje ako uvjeti budu bolji, ali ako ne morat ću otići kao i drugi. Ne bih željela otići nikuda i nastojat ću ostati.

... Nas djecu rat je mnogo izmrcvario i naučio nas svega i svačega, pa zato mislim da i mi zaslužujemo približno kao i svi drugi.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... Mladi se neće vraćati na selo jer misle: 'Što ću ja na selu, bolje je meni u gradu'. Ja tako ne mislim jer sam u gradu živjela punih pet godina progonstva i mislim da je ljepše na selu nego u gradu.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“... U mjestu gdje živim nema baš puno ljudi, svi se poznaju, živimo kao jedna velika 'ekipa' u kojoj su ljudi spremni pomoći jedno drugom. A svaki život, pa tako i moj ima svoje loše dane, u kojima se nekad osjećaš usamljena, ali nakon nekog vremena shvatiš da oko sebe imaš ljude kojima si važan i koji će ti rado praviti društvo kad si sam i prazan iznutra.

... Sve u svemu, moje mjesto je malo ali sadrži ogromna bogatstva, koja neki ni ne zamjećuju. I ako jednog dana odem daleko moj će grad u mom srcu uvijek imati posebno mjesto jer nigdje nije ljepše nego kod svoje kuće.

... Upoznati nove ljude i njihove kulture, jednostavno saznati o nečemu novom s čim dijelim prostor na zemlji, a ne samo pretvarati se da ih nema. Danas na svijetu puno ljudi nema posla, a u mom mjestu nemam baš puno mogućnosti, zato moram potražiti posao i sreću, a ne čekati da oni dođu k meni. Jer ja stvaram svoju budućnost.

... Ne možemo po cijele dane sjediti u kući ili lutati besmisleno ulicama, trebamo otići nekuda gdje se možemo zabavljati,

pričati ili baviti se sportom. U Slunju nam fali mjesto za mlade, mjesto gdje smo svi isti i gdje možemo raditi što želimo.

... Moramo učiniti nešto prije nego je kasno, jer nakon deset godina hoću da mi bude zadovoljstvo sjetiti se najljepših godina mog života.”

Učenica, 2. razred, Slunj

“Zadovoljna sam svojim životom i svojim načinom življenja. Prednosti ovog kraja su što je mirnije nego u gradu, ima dosta školskih i izvanškolskih aktivnosti za mlade na području sporta i kulture, što se svi mladi međusobno poznaju i dobro se slažu. Pošto je mala sredina ne događaju se stvari poput kriminala i život je siguran. Prirodni okoliš nije toliko zagađen i ekološki je čistiji nego u nekim drugim mjestima.

... Svoju budućnost zamišljam kao obrazovana osoba, sa završenom srednjom školom i fakultetom i na kraju svega kao udana žena koja se brine o svojoj obitelji, koja želi provesti život u ovom kraju jer tu sam rođena i tu sam provela svoju mladost. Ja ostajem u svom kraju da bi mu pomogla koliko god ja to mogu, da bi ga unaprijedila i promijenila ono što ne valja. A pošto je mnogo mladih koji odlaze odatle ipak je potrebno da netko i ostane.”

Učenica, 2. razred, Slunj

PETRINJA

“... Sam izgled grada je zastrašujući. Ništa nije ni popravljeno, već je pušteno da sve više i više propada. Mislim da je to najbolje obilježje samoga grada koji umjesto da se makne prema naprijed sa mrtve točke čini upravo suprotno.

... Ako sam u nešto sigurna onda je to činjenica da ovdje sigurno neću provesti ostatak svog života. Volim ovaj grad, ali perspektive za opstanak nema.

... U samome gradu mislim da ima dovoljno prostora koji stoje neiskorišteni i mogli bi se prepustiti mladima koji žele nešto učiniti za ovaj grad.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Petrinja prije rata i Petrinja nakon njega uvelike se razlikuju. Možda to ne mogu s potpunom točnošću procijeniti, jer sam danas nešto starija nego što sam bila prije devet-deset godina, no možda ipak djeca najviše primjećuju tu razliku. Za vrijeme rata boravila sam u raznim mjestima, na kraju krajeva i u Sisku, te je povratak u Petrinju za mene bio pravi šok. Dolaskom u Petrinju ostala sam jednostavno paralizirana. Nakon silnih izlazaka u Sisku našla sam se odjednom zatvorena u sobi u Petrinji.

... Što ovaj grad može pružiti mladima?!? Odgovor je jednostavan – ništa. Brojni kafići, disco club, ali to nije ono što će nas mlade izvesti na pravi put. Neki ljudi uostalom i ne žele tamo. Čak se i profesori sažalijevaju nad nama jer nemamo kamo, pa se onda 'izležavamo' po kafićima i lagano upropaštavamo. Mislim da bi se trebala organizirati neka ustanova gdje bi se mladi, prvenstveno srednjoškolci, mogli skupljati. Tamo bismo mogli svirati, pjevati, plesati – jednostavno se družiti i upoznati neke nove ljude. Ja se zaista ne sjećam kada sam zadnji put koga upoznala, ali htjela bih to. Otvorena sam i prilično društvena osoba i ova zatvorenost me guši. Tražila sam način da se riješim te samoće, no nisam ga pronašla.

... Mislim da Petrinja nema jedina ovakav problem, imaju ga i brojni drugi gradovi, uglavnom oni stradali u ratu. Zato ne bih željela ostati u Hrvatskoj kada odrastem. Željela bih otići u Austriju. Tamo je život miran, ne priča se toliko o problemima i možda bih se lakše zaposlila. Zaposlenje?! To je jedina stvar kojom se zamaram kad već nemam drugih jednostavnijih i besmislenih problema. Ja, recimo želim biti glazbenica, a umjetnost u ovoj državi nema mjesta (ili se meni tako čini). Tako je malo ljudi koji se posvećuju umjetnostima u ovo vrijeme. Zar je ratovanje postalo najvažnije?!

... Priroda. To je ono što zaista nedostaje. Neprestano moram slušati ne idi simo, ne idi tamo. Sve je minimirano i čovjek se ne može slobodno kretati! Ako bih mogla utjecati na neku bogatu osobu tražila bih je da obnovi centar i to obavezno Petrinjku i da razminira ova područja.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Mnogi ljudi imaju krivu predodžbu o nama. Nije nam cilj samo sjediti u nekim kafićima kojih, na žalost, ima više nego što bi trebalo biti, nego se baviti i stvarima koje bi poticale naš intelektualni razvoj.

... s još jednim nedostatkom u Petrinji, a to je SIGURNOST. Policija se u našem gradu brine o tome da li je nekome upaljeno svjetlo na biciklu, da li kupujemo cigarete roditeljima ili sebi a ne gledaju na važnije stvari kao što je činjenica da našom Petrinjom hodaju ljudi koji nose sa sobom oružje ili se čak nasred nasipa skinu goli kako bi nekoga prestrašili nasmrtno.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Izgleda deprimirajuće, čak i 4 godine nakon kraja rata. Po noći je sablasno šetati gradom zato jer, osim centra, rasvjeta je gotovo nikakva, sve smrdi i sve je puno smeća i raznoraznih ruševina koje mogu pasti prolazniku na glavu svaki čas. Prednost ovog mjesta je možda jedino to što nije velika urbana cjelina pa bi to onda, kad bi se uredilo bar onako kao prije rata,

... moglo biti lijepo mjesto za život. Nedostaci su gomile ruševina na sve strane, devastiran i zapušten centar grada, ponos grada 'Petrinjka' izgleda kao Hirošima i služi raznoraznom ološu kao javni WC. Neuređeni pješački putovi, užasan park (ne radi vodoskok, staze pune rupa...). Pun grad raznih izbjeglica koji se ponašaju kao zadnji seljaci i uopće se ne nastoje kultivirati i uklopiti u društvo, itd.

... Nema posla, nema razvojnih planova, društvo uopće nema ideala po kojima bi se ravnali. Mladi mogu izaći samo u kafiće i disko i nalokati se do mile volje i redovito se može dobiti batina od pijanih bandi koje kruže gradom i kafićima. Treba uvesti zabranu prodaje i točenja alkohola mlađima od 18 godina.”

Učenik, 2. razred, Petrinja

“... Mislim da sam dovoljno zrela za potpuno shvaćanje poslijeratnog stanja, ali ipak nije stvar u ratu nego u ljudima koji su mogli poboljšati standard življenja bez obzira na vanjski utjecaj.

... Prednosti mog mjesta vezane za mlade jesu te što je Petrinja, tj. veličina i sam izgled, grad vrlo povoljan za razvoj nekih institucija koje bi usmjeravale mlade. Manji grad vjerojatno ima veće mogućnosti za ostvarenje takvog jer mislim da manje stanovništva prije može uhvatiti zajedničku riječ.

... Nažalost iz vlastitog iskustva mogu to reći, lakše je doći do lošeg društva, alkohola i droge nego otići npr. nogometnu utakmicu.

... Petrinja je mali grad i u svom otkrivanju tog grada otkrila sam da ima stvarno puno djece i mladih koji mogu naravno uz pomoć i potporu grada uspjeti u životu i dotaći najviše vrhove uspjeha na najrazličitijim područjima rada i zanimanja.

... Na kraju, zar mogu razmišljati pozitivno kad je cijela moja okolina negativna?”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Tu bih ostao zato što je to ipak mjesto gdje sam se rodio i od malih nogu tu proživio (ali je i rat napravio mali poremećaj). Sad kad sam se vratio i kad smo opet obnovili sve mislim da ne bih nikad otišao iz svog mjesta.

... Da mogu utjecati na koju osobu kao što sam spomenuo, rekao bi mu da to pokuša promijeniti, ako ne bi mogao to sam da bi mu i ostatak ljudi pomogao koji se nalazi u tom mjestu. Rekao bih mu da najprije očisti sva ta smetlišta koja su napravljena ovako bacajući otpad na druga mjesta.”

Učenik, 2. razred, Petrinja

“... Život u Dragotincima (selu) je dosadan i seoski, no životom u Petrinji, može se reći da sam zadovoljna zato što ima mjesta za izlaske: kafići, disko i za šetnje: nasip, park.

... S obzirom na to da nam je standard takav da moramo biti zadovoljni dok je dobro jer može biti i gore, ne razmišljam previše o budućnosti. Nadam se da neću ostati tu gdje sada živim..., no nitko ne zna gdje će živjeti za 5 ili 10 godina. Pošto sam se u ratu selila 7-8 puta, više nemam osjećaj stalnog doma.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Ako smo se i negdje okupljali u selu to je starijim stanovnicima smetalo jer smo, po njihovom, bili preglasni, a njima je i tako glupo cijelu noć provest negdje u tzv. domu uz glasnu muziku ... Ne razumijem što ljude uopće privlači na selo, pa tamo je tako užasno DOSADNO! Nemam namjeru po cijele dane sjediti u kući i 'sretna' slušati cvrkut ptičica. Bilo bi lijepo kad bi netko ovo mogao razumjeti jer su mi svi dosad govorili kako je na selu lijepo živjeti. Možda nekome starijem da, jer oni mogu međusobno razgovarati i ubijati vrijeme ali mi mlađi ne. Što god smo sami pokušavali, to je 'palo u vodu' zbog nerazumijevanja, a uostalom nisu nam ni dozvoljavali da neku staru kuću (u kojoj nitko ne živi) pretvorimo u disk. Petrinja mi je za sada mjesto sasvim u redu, jer, kad ne živiš u gradu, onda grad ne može biti grozan kako to Petrinjci misle. Barem se imaju gdje zabavljati i ne ovise o prijevozu ili drugim ljudima.”

Učenica, 2. razred, okolica Petrinje

“... Kad bi mladi bili više društveniji i složniji i kada ne bi bili toliko sebični možda bi i cijela mladež u ovoj Petrinji bar donekle funkcionirala. Kad sam tek došla u Petrinju to su bile tolike razlike među ljudima - od kud je tko, kakav je tko i svi su se više-manje grupirali i među sobom postavili zidove!

... Danas se kod nas sve svodi na pijančevanje i lumpovanje po parkovima i okolnim porušenim kućama, a ipak se pravimo intelektualci.

... Ali moja još veća želja je ostati ovdje, među svim ljudima se iskazati i biti primjer kako uz malo volje i rada možemo doći do velikih stvari.

... Kad pogledam s druge strane i mi mladi smo sebični. Svi bi se dokazali kroz nešto, ali tuđom zaslugom.

... Mislim da ovaj grad tjera mlade od sebe, a ja sam upravo jedan takav primjer, ali ga ipak pokušavam zavoljeti i poticati druge na to!”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Što se tiče zadovoljstva mojim životom u ovom mjestu, ono je na prilično visokoj razini. To nije uvjetovano kvalitetom grada i njegovom ljepotom, već je to uvjetovano srećom koju osjećam dok sam među svojim prijateljima bilo gdje da se mi nalazili.

... Ne mogu još maštati o kojekakvim posebnim mjestima za izlazak i rekreaciju kad još uvijek nisam u svojoj kući jer se 'gospoda' još nisu dosjetila da tome posvete pažnju. Ja jako volim Petrinju jer je ona moj grad od ranog djetinjstva i željela bih i u budućnosti ostati ovdje. Glupo je pitati zašto bih ostala ovdje. To je jedan poseban osjećaj, posebna povezanost i bliskost zbog koje želim ostati.

... Život mladih nije kvalitetan u Petrinji. Mislim da oni i nisu za to krivi jer im nije ostavljen izbor. Previše je lokala, barova, birtija ili kako se već zovu i mladi jednostavno nemaju gdje, osim u njih izlaziti. Sramotno je da je samo jedna slastičarnica u čitavoj Petrinji – jedna malena koja se svaki čas zatvara. Jedna je i diskoteka koja sličić prije na neku rupčagu nego na mjesto gdje bi se moglo plesati i zabaviti. Sigurno se pitaju – a što da mi otvorimo slastičarne, neka druga UGODNA mjesta, a mladi tu ne žele izaći? Odgovor na to je – trebalo bi zatvoriti birtije i na njihovo mjesto postaviti nešto drugo... Moja osobita želja je da se otvori nešto kao što je bio 'Peach Pit' iz serije 'Beverly Hills'. To je nešto posebno, posebnog ugođaja i vjerojatno bi bilo uspjeha s nečim takvim.

... Pažnju bi trebalo posvetiti uređenju parka, uređenju 'Petrinjke' – robne kuće, uređenju trga, nasipa i sličnih lijepih mjesta koja su prije bila tako prekrasna.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“Kada slušam o životu svojih roditelja u mojim godinama postajem tužna ili nostalgična za nečim što nikada nisam doživjela.

... Grad je pust, ljudi su se šćućurili u kućama, svatko se brine za vlastitog sebe, čak i kada se ukaže prilika za nekakvu promjenu, ljudi su zatočeni ili u neimaštini ('nedostatak materijalnih sredstava') ili jednostavno izgube volju – i ona zastane i zaluta negdje u tonama briga. Svoje frustracije s posla (ako ga imaju), roditelji stručno prenose na djecu, tako da mi tinejdžeri zapravo postajemo obične male siluete problema. Čak i škola prestaje pružati zadovoljstvo. Jer svatko dolazi u školu nafilan nekakvim vlastitim demonima i očajnički se traži mrvica nekakve pažnje za sebe.

... Nema mjesta za izlaske a (iako zvuči otrcano), ona nam zaista trebaju da se malo odmorimo i damo oduška, sve je prokletu skupo i mi srastamo s tim. Potpuno smo nemoćni da se pomaknemo s mjesta. Što je još gore, ovim mladim ljudima, mladim budućim intelektualcima, pruža se toliko malo da postane sasvim normalno živjeti kako živimo.

“Moja budućnost? Nemam pojma, za sada sam dovoljno puta shvatila da ti se u sekundu može srušiti ono što godinama gradiš, pa sam, eto, naučena živjeti dan po dan. Učim, smijem se, pričam s prijateljima ...

... Za Boga, samo ne još kafića! Htjela bih malo vaše mladosti.”

Učenica, 2. razred, Petrinja

“... Ako ostanem u ovom šugavom gradu još dvije godine jedina solucija je da se napijem i napušim toliko da umrem jer šminker nikad nisam i nikad neću biti. Zato jedva čekam da odem u svoju pravu kuću na selu, tamo barem imaš svoj pravi mir, a jedini štos je u tome što su svi moji prijatelje rodom iz Petrinje pa ću opet morati dolaziti tamo preko vikenda (nema veze, barem ću se pošteno napljugati i naliti k'o deva, kako to već spada jednom pankeru).

... Prvo što bi trebalo je naći prostor za okupljanje mladih, organizirati tu i tamo neki koncert.

... Još nešto, znam da od ove ankete niš' koristi ali hvala što nas se netko sjetio!”

Učenik, 2. razred, Petrinja

HRVATSKA KOSTAJNICA

“Pošto sam živjela i prije u Hrvatskoj Kostajnici jako je dobro poznajem. Prije rata sam bila zadovoljnija svojim životom jer sam bila manja, a sad kad sam se vratila, toliko toga se promijenilo, pa čak i novi ljudi koje prije nisam poznavala. Neki Srbi koji su tu bili i ubijali za vrijeme rata sad se vraćaju kao da se ništa nije dogodilo ...”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Po mom mišljenju mladi u Kostajnici nemaju velik izbor što se tiče izlazaka. Mjesta za izlazak se uglavnom sastoje od nekolicine kafića i jednog diska, tako da mladi uglavnom idu od kafića do kafića. No, kako se većina mladih u cijeloj Hrvatskoj tako zabavlja može se reći da sam zadovoljna. Ako imam dobro društvo nije važno gdje sam.

Ja namjeravam ostati ovdje. Iako Kostajnica ne pruža mnogo mogućnosti, ona je moj rodni grad i volim ga. Za vrijeme rata živjela sam u Sisku, ali nakon povratka u Kostajnicu upoznala sam se s ljudima i uklopila, te ne namjeravam otići odatle. Ne namjeravam ići na fakultet, pa bih se zaposlila negdje na ovom području, zarađivala za svoju budućnost i uživala dok mogu. U vremenu dok ne završim školu u Kostajnicu će se vratiti većina ljudi tako da će se moj krug prijatelja proširiti, a time će mi i društveni život postati zanimljiviji.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Živim u Sunji i općenito sam zadovoljan s time. To i nije neko preveliko mjesto, ali imam super prijatelje tako da je naj-

važniji problem riješen. Što se tiče zabave, nemamo baš previše mjesta za izlazak, ali i to je razumljivo s obzirom na veličinu Sunje. Bilo kako bilo tamo se uvijek događa nešto novo i zanimljivo. Glavni problem je nedostatak ženskog društva.

... Mislim dalje nastaviti na fakultetu i nakon toga naći neki dobar posao. Ako budem imao posao u Sunji i plaću čak manju od moguće u nekom drugom mjestu, vratit ću se u Sunju, jer to je najzanimljivije mjesto.”

Učenik, 3. razred, Sunja

“... Trebalo bi također organizirati neku ustanovu gdje bi se mladi skupili i mogli razgovarati o svojim problemima. Naravno, trebala bi osoba koja razumije takve situacije, npr. psiholog.

P.S.

Ne samo u našem razredu, mnogi učenici se ne slažu. Svi vrijeđaju svakoga i nikad se nitko ne buni, ništa se ne smije reći još više se trpe uvrede. Jako puno se vrijeđa učenike iz Bosne, ne razumijem zašto jer i ja sam morala napustiti svoj dom i treba im pružiti potporu, a ne vrijeđati ih. Sami najbolje znamo kako je to kad je svoj na svome među nepoznatim ljudima.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Živim u Hrvatskoj Kostajnici i što se tiče života općenito za mlade, nisam baš zadovoljna. No s obzirom da je ovo ratno područje (bilo) nemamo se što buniti. Imamo ono najosnovnije zdravlje, policiju i školu.

... Ne mogu utjecati na niti jednu osobu za organiziranje aktivnosti ili programa za mlade, no kad bi se malo naši poglavari potrudili oko toga, vjerojatno bi i mi bili zadovoljniji.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... U Hrvatskoj Kostajnici što se tiče aktivnosti i programa zapravo i nije toliko loše. Imamo disco club, kino dvoranu, kuglanu, auto-školu, kafiće... Ali mislim da ipak nešto nedostaje. Nema dovoljno života, svi mladi odlaze dalje ili pak oni koji tu ostaju postanu alkoholičari ili, što je najgore izgube volju za život. Mnoge djevojke poput mene bi željele malo radosti, ali otkud radost, kad dečke zanima samo pivska flaša?! Jako bih voljela kad bi u našem gradu otvorili teretanu i kad bi radilo malo više butika, a dobro bi došao i McDonalds.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Na nikog se posebno ne može obratiti. Kao prvo trebalo bi napraviti neki dom ili slično gdje samo mladi dolaze, zato što se sada moramo po kafićima gurati i sjediti sa starijima i pijancima. Osim toga trebalo bi još dovršiti nogometno igralište i na-

praviti još mjesta za košarku i odbojku. Osim toga bi morali češće dolaziti busevi pa bi se mogli češće obilaziti i ići negdje u grad i opet se za par sati vratiti, a ne kao sada kada se ode u Sisak tek se dođe za oko 4-5 sati kući.”

Učenik, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Trebali bi se češće održavati koncerti, ili dovoditi neke poznatije ličnosti, trebalo bi biti više školskih aktivnosti, ali u ono vrijeme koje bi otprilike odgovaralo svima. Mlade bi više trebalo uključiti u zbivanja u gradu. Znam da se mladi slabo odazivaju, no nečim novim, kreativnim bi se sigurno zainteresirali iako je ovdje malo stanovništva. Možda da se poveća broj stanovnika ovdje bi bilo dobro, samo to treba postići jer svi žele otići. Mnogi mladi koji ne idu u školu provode vrijeme u kafićima i time im život prolazi. Treba uvesti više kulturnih zanimanja.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Kad bih mogla utjecati na nekog ja bih bila najsretnija, jer ja na te osobe sigurno ne bih mogla utjecati. Ali kad bih mogla, prvo bih željela da bude jedno mjesto na kojem će se okupljati mladi. Drugo ovdje najvažnije jest promet ali ne skup, zatim neke sportske aktivnosti, bazeni i još mnogo toga.

P. S.

... Ovdje se ne može ništa organizirati jer i kad se organizira to odmah propadne jer je malo ljudi i malo mladeži.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Da mogu utjecati na neke osobe koje bi nam pomogle da poboljšamo svoj život učinila bih ono što najviše mogu. Jer ako i ne ostanem ovdje željela bih da mlade generacije imaju bolje mogućnosti zabave nego mi. Ne mogu pisati o nečemu posebno. Predložila bih sve ili bilo što samo neka nama i ostalim generacijama bude makar malo bolje.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“Uopće nisam zadovoljna sa svojim životom u Kostajnici jer je svaki dan isti – dosadan. Nemam se čime zanimati, kad izađem van na ulicu nema nigdje nikoga – premalo je mladeži. Nemam gdje izaći tako da idem dalje: Sunja, Sisak, Petrinja.

... Da se nešto i organizira to će propasti jer nas malo ima, a još ovi iz okolnih sela ne mogu dolaziti jer nemaju prijevoza.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Prednosti u ovom gradu nema osim što je škola malo lakša od ostalih škola. Nedostataka ima puno. Kao prvo kad bi

negdje htjeli ići nemamo prijevoza, drugo nema, ljudi s kojima bi mogla normalno porazgovarati itd.

... Svoju budućnost zamišljam vrlo lijepo u nekom velikom gradu poput Zagreba s puno zgodnih dečki, mjesta za izlaske i to je to.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... U tim kafićima su i stariji od 30 godina, a ja smatram da gdje izlaze mladi ne mogu biti i stari. U našem gradu mladi puno piju, puše, pa čak se i drogiraju, a tko bi rekao takvo što za malo mjesto. Nas nema puno, no vikendom se popunimo, jer većina živi u Sisku ili Zagrebu. Prednosti baš i nema, osim ako se nešto ne promijeni tj. da mladi imaju gdje izlaziti, provesti dan.

... Po svemu tome, budućnosti nema, jer nitko ništa da poduzme za taj grad ili ne može. No kako se kaže, što se hoće to se i može. Nitko neće da organizira nešto.

... Trebali bi uvesti bolji autobusni red i smanjiti cijene. Trebali bi organizirati nešto u vezi sporta tako da svi možemo dolaziti na taj trening. ... Robna trgovina, jer ovdje što ima sve je skupo, a što je najvažnije da imamo izbor, a mi ga nemamo.”

Učenica, 3. razred, Hrvatska Kostajnica

“... Veći dio života željela bi provesti u okolici mjesta gdje sada živim. Nije mi važno gdje ću živjeti već da sretno i zadovoljno živim.

... Ostala bi ovdje zato što tu poznam mnogo ljudi, a ponajprije u Majuru gdje sada živim zato što mislim da me tu ljudi cijene, a to mi je drago.”

Učenica, 3. razred, Majur

GLINA

“Nisam općenito zadovoljna svojim životom u Glini, a znam da je tako i većini mladih ovdje. Znam da je to situacija poslije rata i da ne može biti puno bolje, ali netko bi trebao pomoći takvim područjima.

... U Glini imamo prednost zbog školovanja. Mislim da je jako dobro što je ovdje nakon rata ponovno otvorena srednja škola.

... Voljela bih ostati ovdje jer ovdje sam ipak rođena i dio svoga djetinjstva sam provela ovdje, ali mislim da su puno bolji uvjeti života tamo gdje sam bila za vrijeme rata. Mislim da bi mi puno bolje bilo tamo, ali ovdje je ipak moj dom.

... Imam puno rodbine u inozemstvu i imam prilike otići iz Hrvatske, ali smatram da time neću ništa postići. Tamo imam veće mogućnosti za život i posao, tamo bi pomogla sebi, ali meni

je važnije da pomognem svim ljudima, a ne sebi. Što će mi posao i dobar život, kada znam da većina ljudi u Hrvatskoj to nema. Trebalo bi pomoći svima, a ne samo pojedincima, pa bi se tako poboljšao životni standard u Hrvatskoj.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Još jedan veliki problem je mjesto stanovanja, pošto smo mi povratnici, dosta nas nije u svojim kućama i nemamo mogućnost da kupimo kuću ili stan jer Srbi za svoje kuće traže previše, a da idemo na selo (blizu Gline) ne isplati nam se jer tamo još dugo neće biti ni vode ni struje a kamoli uvjeta za život.

... Trebalo bi urediti dvorane u školama jer ovdje nemamo nešto previše sredstava za vježbu ili općenito za tjelesni, nemamo čak ni poštene odbojkaške lopte. Na drugom mjestu bih istaknula otvorene tribine jer mnogo je mladih koji bi željeli otvoreno razgovarati o nekim problemima današnjice, ali nemaju mogućnosti.

... Bilo bi dobro razmotriti ove moje prijedloge i da uvažite neke od njih inače neće biti budućnosti u ovom gradu.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Po mom mišljenju nema dovoljno mjesta za izlaske mladib, barem mjesta za izlaske po mom ukusu. Ja ne znam ni za jedno mjesto u Topuskom gdje se pušta prava muzika, gdje god zađeš dreče neki šugavi narodnjaci...”

Učenica, 2. razred, Topusko

“... Mislim da bi se osobama koje se sada nalaze u ročnoj vojsci trebao skratiti vojni rok, jer moj je brat otišao u vojsku, a on nas je praktički uzdržavao.

... Isto tako oni koji su nas otjerali, Srbi (četnici), imaju sada veća prava od nas, a da njih nije bilo ovaj grad i mladi to ne bi proživljavali, a na ulicama vam se smiju. Obnova naše kuće na selu još nije niti počela, (a nalazi se uz glavnu cestu) dok su našim susjedima već gotove. Prostor oko naše kuće naime nije niti razminiran i sada četiri godine nakon što smo se vratili nismo bili kod svoje kuće.”

Učenica, 2. razred, Glina

“Moje je mjesto jako lijepo i jako sam zadovoljan, ali ponekad zna biti jako dosadno. Zadovoljan sam zbog toga što sam od rođenja tu živio, što nema plinova i industrija koje bi mogle štetiti mom životu. Zadovoljan sam najviše zbog toga što imam puno prijatelja koji bi mi uvijek pomogli u nečemu...”

Učenik, 2. razred, Topusko

“... Jer ljudi to svoje nezadovoljstvo donose iz svojih domova gdje (većinom) ima problema, najviše zbog novca, jer mladi

svakim danom traže sve više, a roditelji im nemaju otkud dati. Mislim da tko želi pomoći mladima zapravo treba pomoći njihovim roditeljima. Budu li roditelji radili, bit će zadovoljniji jer će se osjećati korisnima, imati će plaću što odmah znači bolji život za cijelu obitelj. Nadam se da će Glina postati zanimljivija, jer bih htjela ostati živjeti ovdje.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Moj veliki san je budućnost provesti u Glini, u gradu u kojem sam rođena i uz kojeg me vežu lijepe uspomene iz mog najranijeg djetinjstva. San mi je završiti neki fakultet i svojim znanjem i sposobnostima pomoći mom voljenom gradu, pomoći da to bude grad pun raznih aktivnosti gdje bi mladi provodili svoje vrijeme, odlazili na fakultete u Zagreb i ostale veće gradove, a onda se vraćali s novim znanjem i sposobnostima, te ih utkali u svoj rodni grad.

... Da se izdaje neki časopis kojeg bi uređivali mladi Banovine i ukazivali na probleme i poteškoće na ovom području ali isto tako i pokazivali svoje uspjebe u raznim natjecanjima, zaštititi okoliša i sl. Možda mladima posvetiti sat vremena tjedno na lokalnim radio postajama gdje bi informirali svoje sugrađane o svojim aktivnostima i poticali svoje vršnjake da im se pridruže.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Međutim otkada nam je došao rat i poslije toga to moje selo možemo reći da je pusto. U njemu se nalazi samo oko 10 stanovnika, tj. oko 4-5 kuća. To su većinom samo stariji ljudi, dok mladih uopće nema. Za vrijeme rata bila sam kod tetke u Francuskoj zajedno s bratom. Ja sam se vratila u proljeće 1997. godine. Iz početka bilo mi je jako teško, jer sam krenula u školu tek na jesen zbog toga jer sam morala polagati neke ispite da bih se uopće mogla upisati. Taj period sam bila vrlo usamljena, jer kud god da se okrenem vidim sve pusto, nikoga nema, niti mladih, već sam se tješila sa mojim roditeljima. Kada sam te jeseni krenula u školu odmah je bilo bolje. Imala sam i prijateljica i tu sam se nekako uklopila u tu sredinu. Jedino što opet ja mislim da ne možemo gledati to sve crno, jer to selo ima i neke prednosti. U selu je uvijek ljepše što se tiče prirode.

... Općenito mislim da ostali mladi u tom selu ne vide neke budućnosti, jer mladi su više usmjereni na škole i gradove, nego da se netko bavi poljodjelstvom. Dok npr. moj se otac bavi poljodjelstvom, a njegov sin se sigurno niti neće vratiti iz Francuske.

... Dok nema mladih, nije ništa niti potrebno.”

Učenica, 2. razred, selo kraj Gline

“Općenito nisam baš zadovoljna uvjetima života u Glini. Teško je izlaziti i dobro se zabaviti, osobito osobama koje ne puše

i ne piju, a osobito što nisu ni ovisnici. Kafići su puni 'pijanica', a unutra ne možeš pošteno ni sjesti jer se gotovo i ne vidiš od dima. Glina je mjesto s jednim diskom te bezbroj kafića. Nikad se ne događa nešto novo, uvijek je sve isto i možeš znati, premda nemaš vidovnjačke sposobnosti što će se dešavati na kom mjestu u koje vrijeme. Od povratka, u Glini je bio samo jedan kratak koncert 'Gazda' i Mineje. Nitko drugi nije posjetio naš grad.

... Glinu bi trebalo obnoviti ali na način da se ljudima obnove kuće i da se kaže: 'Mi smo gotovi s vama'. Ljude treba zaposliti, treba im pružiti mogućnost da rade, zarađuju, da se bogate. Mnoge zgrade 'starih poslovnih postrojenja' stoje prazne. Tu bi se država trebala umiješati..."

Učenica, 2. razred, Glina

"... Jer mladi, barem ovdje u Glini su jako uobraženi i umišljeni, stoga se baš ni ne družu međusobno, osim pojedinaca. Niti oni domaći ljudi vole došlje, tj. one koji su došli iz drugih krajeva a ne iz Gline, a oni nas još nazivaju i dotepencima. Mislim da je to jako ružno. Jer kako oni i sami kažu više vole živiti među Srbima koji su im toliko zla nanijeli, nego među doseljenim Hrvatima. Stoga jedva čekam da odem iz Gline, jer ovo je mjesto Bogu iza tregera, daleko od civilizacije i normalnog svijeta.

... A da mogu utjecati na neku osobu koja ima mogućnosti i sredstava za poboljšanje života u Glini, ta osoba bi morala biti sam Bog osobno. Jer prvo što bih željela, želim da se oni ljudi ovdje izmjene, da ne budu toliko dvolični, pohlepni, uobraženi.

... Da se ljudima poboljša životni standard, a za mlade se i ne treba baš previše brinuti jer ako im je do zabave i provoda, naći će oni načina da si uljepšaju dan ili večer.

... A država je takva kakva je, sada je zapala u krizu, a valjda će biti bolje. A ako njoj bude bolje, valjda će biti bolje i nama."

Učenica, 2. razred, Glina

"Nisam nimalo zadovoljan, zato jer nema pravog mjesta za izlaženje, ima jedan disk gdje uglavnom izlaze alkoholičari i ljudi od kojih se lako može dobiti batina bez razloga. Kafići su loši, puštaju se narodnjaci i već jako dosadne domoljubne pjesme i svi se zatvaraju u 23 sata. Nisam baš puno razmišljao o budućnosti, ali ono što sam siguran je da u Glini ne bih ostao ni za šta. Tu nema budućnosti, svi obrađuju zemlju, muče se, pa im onda još i ne daju plaću.

... Da se uredi kupalište na rijeci jer pola ljudi odatde se nikad nisu maknuli iz Gline, a kamoli bili na moru, pa tako da se i njima olakšaju ti vrući ljetni dani, a i svima nama, jer nitko ne ide na more od 15. 6. do 1. 9. pa da bude barem malo razono-

de, da se ne mora stalno misliti da li ću baš ja danas na kupanju se zakačiti u neku zaostalu minu. Druga stvar bila bi organiziranje koncerata, jer se u ovom gradu ama baš ništa ne događa.

... No, dok se to ne sredi nama još uvijek ostaje Banovac i park sa par litara vina da ubijemo vrijeme.”

Učenik, 2. razred, Glina

“... Zadovoljna sam zato što je ovdje moja obitelj i prijatelji i sve što mi u životu znači puno. Moram priznati da su uvjeti života bili bolji prije rata što se tiče razvijenosti, ali što se tiče netrpeljivosti među narodima stvarno je bilo grozno jer smo mi Hrvati uvijek bili manje vrijedni i nismo mogli pokazati koliko mi možemo pridonijeti svome gradu, a sada kada to možemo nemamo uvjeta. Prvenstveno nas muči nezaposlenost, propadanje tvornice u Glini u kojoj su mnogi ljudi bili zaposleni, a time nastaju i financijski problemi jer ljudi nemaju otkud otkriti svoju obitelj, školovati djecu, poslati svoju djecu u višu školu.

... Pa svoju budućnost pokušavam zamisliti boljom od prošlosti i sadašnjosti. Nadam se da ću se upisati na neki fakultet iako znam da i sa svojim dobrim ocjenama imam male mogućnosti jer tko bi primio dijete iz nekog malog mjesta na neki dobar fakultet, ali ja znam da ću se na sve načine potruditi da uspijem u životu i da si osiguram sigurnu budućnost.

... Pa kada bih ja sretno srela tu osobu stvarno bih joj imala puno toga za reći i predložiti. Kao prvo to bi bilo da pomogne mladima da nađu neki cilj ovdje u Glini da bi tu proveli svoju budućnost.”

Učenica, 2. razred, Glina

“... Zabave uopće nema i pravo je blagostanje što je jednom 1997. godine bila grupa Gracia ovdje u Glini. To je stvarno dan za pamćenje. Što još reći o tome nego da sve što ima u Velikoj Gorici ili negdje tamo, ovdje toga nema. Kao da smo druga država. ...

... Ali što je najpotrebnije je Crkva. To se već planira dvije duge godine ali nikako je napraviti. Misle da bi se morala sagraditi na stočnom sajmištu a ne na starom mjestu uz park i uz glavnu cestu tako da je svi vide, kao i srpsku Crkvu...”

Učenica, 2. razred, Glina

KORENICA I OKOLICA

“... Veći dio svog života provest ću ovdje gdje sam sada jer nemam priliku provesti život negdje drugdje a i ovdje će mi biti lijepo jer su tu prijatelji, rodbina, dečko itd. Da, ovdje ću ostati živjeti zbog posla, roditelja, a najviše zbog turizma za koji sam veoma zainteresirana. Ja bih ovdje ostala zato jer je to moj dom,

moj kraj i moj zavičaj i ne želim ići nigdje drugdje. Tu sam provela veći dio svog života, tu su prijatelji, roditelji, rodbina a najvažnije tu imam svoju kuću.

... Knjižnicu, da bih nešto više naučili iz knjiga jer nas ionako profe psuju da ne čitamo knjige i da ništa ne znamo a knjige nigdje ne možemo nabaviti. To bi bilo sve čime bih ja poboljšala svoje mjesto. To su ujedno i moje ideje koje će još dugo vremena biti maštarija i mrtvo slovo na papiru jer nitko u mom mjestu se ne želi zauzeti za nas mlade. Jednostavno nije ih briga, samo im je stalo do turizma, hotela i koja će glavješina doći u posjetu hotelu i Nacionalnom parku. Nas mlade tko šiša jer oni su uvijek u pravu, samo kažu 'a što će to njima, bolje da misle na nešto drugo'.

... To bi bilo to od mene.

X-files. Bok sa Plitvica.”

Učenica, 2. razred, Plitvička Jezera

“... Dobre strane mogla bih nabrojati na prste, a loše, pa trebalo bi malo više vremena.

... Korenica je jako mali grad u kojem mladi nemaju puno mogućnosti za zabavu nego za baš ništa. Ako hoćemo kupiti nešto od odjeće moramo ići u Karlovac ili Zagreb, ako hoćemo kupiti neku knjigu, moramo ići u Karlovac ili Zagreb, ako hoćemo kupiti neku kazetu ili nešto slično opet moramo ići negdje drugdje. A što je najgore, nemamo ni redovnu autobusnu liniju da bi negdje otišli. Imamo sreće što je Korenica na državnoj cesti pa ima prometa, jer inače bi trebalo više vremena da vidimo neko ljudsko biće. Nema nikakvih događaja, pa onda nas krive da smo neobrazovani. Nemamo mjesta za izlazak, pa ako izađemo u neki od mjesnih kafića ljudi kažu da smo mi ološ i narkomani. U Korenici svaki čovjek poludi pa bilo bi dobro da bi bar dobili psihijatra....

... Da bih mogla utjecati na neku osobu rekla bih da otvore neku knjižnicu, da otvore par klubova (na primjer odbojku, rukomet, košarku), da nam dopuste malo više slobode, da nas navečer vani ne mora provjeravati policija, rekla bih im da otvore neki diskoteka ili nešto slično, gdje bi mladi mogli izaći a da ne budu u društvu nekih djedova ili kravataša, te teških alkoholičara.

... To je sve! Pozdrav iz propadajuće Korenice!”

Učenica, 2. razred, Korenica

“... Ima toliko toga što nemamo i što bi željeli. Jedino što imamo su prirodne ljepote kojima se ponosim i divim kao i ostali ljudi. Jer uz svu tu ljepotu nema onoga što je potrebno mladima, a to je zabava. Nemamo nikakvog zanimanja pa tako počinjemo gubiti interese za bilo čim drugim.”

Učenica, 2. razred, Jezerce

“... Nama preostaje samo šetanje po cesti ili prirodi. To nije dovoljno.

... Također i knjižnicu bi bilo dobro otvoriti jer za čitanje knjiga u školskoj knjižnici izbor knjiga je vrlo mali i dosta knjiga je na srpskom jeziku (ostale su još od prije rata sačuvane)...”

Učenica, 2. razred, Plitvička Jezera

“Općenito sam dosta zadovoljan s mjestom u kojem boravim. Pošto živim na Plitvičkim jezerima u mjestu Mukinja, gdje je okolina jako čista i zdrava, tu nemam zamjerki. Pošto tu živim već četiri godine imam i par primjedbi.

... Imamo sportsku dvoranu, ali je ona zatvorena većim dijelom godine, bar za nas, ako želim izaći van onda je to ispred zgrade ili negdje dalje u Karlovac, Zagreb, Gospić ili već negdje gdje ima disko.

... Svoju budućnost zamišljam kao radnik u Nacionalnom parku. Veći dio života namjeravam provesti kod kuće obrađujući tlo u slobodno vrijeme, a na radnom mjestu izvršavati svoje recepcionerske dužnosti. Ostajem tu gdje živim zato što je doma najljepše.

... U mojem mjestu nema kina, koje bi trebalo obnoviti tako da ne moramo odlaziti u veće gradove samo zbog jednog malo boljeg filma. Baš i nisam neki plesač, ali volio bih ponekad otići i u disko kojega opet nema u krugu od 30-50 km minimum. Sve u svemu, trebalo bi urediti neki društveni prostor.”

Učenik, 2. razred, Mukinje

“Prednost kojom se može 'pohvaliti' moje mjesto samo je čisti zrak i priroda. Tijekom progonstva mnogi od nas svoje prognaničke dane provodili su u većim gradovima, u kojima se pruža širok niz sadržaja primjerenih mlađoj populaciji. Vraćanjem u svoje domove izgubili smo pravo da nastavimo sa svim aktivnostima s kojima smo započeli i kojima se želimo i dalje baviti kao što su razne sportske aktivnosti, kulturne manifestacije...

... Trenutno najvažnije je organizirati i ponuditi bavljenje raznim sportskim i kulturnim aktivnostima. U mom mjestu potrebno je omogućiti neke zanimljivosti kao što su kina, knjižnice, izleti. To je još lakše jer su ostali objekti od prije rata, samo ih treba adekvatno urediti i osposobiti za uporabu. Kod nas ima kino dvorana u sklopu sportske dvorane koja je naravno uništena, knjižnica u kojoj su potrebne knjige i neki sitni inventar, disko u kojem trebaju svjetla i zvučnici, te kuglana. Ukoliko je moguće da se nešto od toga omogući bilo bi dobro za dobrobit nas mladih i budućih generacija.”

Učenica, 2. razred, Plitvička jezera

“... Jer kad ste mladi zanima vas puno stvari a u Korenici je zanimljivih stvari malo. Nedostataka je jako puno kao npr. nema kina, kazališta, knjižnice itd. A prednosti su jer je mala sredina pa nema opasnosti od droge, kriminala itd...”

Učenica, 2. razred, Korenica

“Živim u nacionalnom parku Plitvička jezera. Nacionalni park je pun prirode. Što se tiče zraka i vode tu smo na prvom mjestu. Kad bi bilo športskih aktivnosti, kafića i dr. bilo bi fenomenalno.”

Učenica, 2. razred, Plitvička jezera

“Nisam uopće zadovoljna s mjestom u kojem živim. Općenito, Korenica ima više nedostataka nego pozitivnih strana. Za nas mlade život je ovdje grozan. Nemamo nigdje izići, niti provoditi možda ono malo slobodnog vremena. Sve drugo možda i može proći, ali je najžurnije to što su mladi potpuno **zanemareni**, a to je isto toliko žalosno. Jedino što je u Korenici dobro jest čisti zrak.

... Ja bih najviše voljela kad bih se jednog dana mogla zaposliti u svojoj domovini i živjeti slobodno tj. dostojno čovjeka, no u protivnom bit ću prisiljena ako budem imala ikakve mogućnosti za odlazak u inozemstvo.”

Učenica, 2. razred, Korenica

KNIN

“... U ovom gradu ima par ljudi koji se brinu za nas mlade, pokušavaju nam poboljšati budućnost. Oni nisu dovoljni, mislim da bi mi sami mogli dosta toga učiniti. Knin je Hrvatska u malom, ovdje su došli ljudi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Njemačke... Ako uspijemo ostvariti suživot ovdje bit će to veliki uspjeh. Ali izgleda da će za to trebati proći još vremena.

... Volio bih ostati, ali ako budem samo zbog ljubavi trebao, neću to učiniti.”

Učenik, 2. razred, Knin

“Ja sam živio šest godina u Londonu, u europskom velegradu i ovo ljeto sam se vratio u Hrvatsku i u grad Knin. Da vam iskreno kažem, iako mi mnogi ne vjeruju, ja sam zadovoljan svojim životom u Kninu, jer ipak ovo je moja sredina, ja sam opet među svojim ljudima, i to ti daje neki osjećaj sigurnosti i topline što rijetko neki naš čovjek osjeća u inozemstvu.

... Najvjerojatnije bih studirao u Rijeci ili Zagrebu gdje ne bih ostao jer živjeti u Londonu imam averziju prema velikim gradovima i zato bih volio ostati živjeti ovdje u ovom kraljev-

skom gradu. Ovaj grad ima neku dušu što neki gradovi u Hrvatskoj nemaju.

... Trebali bi malo zaboraviti Zagreb i silno ulaganje u njega jer samo Zagreb nije Hrvatska, mora se misliti i na druge gradove posebno one koje su bili obuhvaćeni ratom kao Knin.

... Vrlo mali broj zemalja na svijetu ima područja kao Hrvatska i trebamo iskoristiti to jer vjerujte mi prolazeći kroz mnoge, mnoge zemlje ja samo mogu reći: Hrvatska je najljepša! Čuvajmo je!!”

Učenik, 2. razred, Knin

“... Grad u kojem se (nažalost, još uvijek) jako gleda na nacionalnost, nije grad za mene, niti za ikoga moje dobi. Grad u kojem se prijatelji biraju po prezimenu. Ja sam svjesna toga da su tisuće ljudi u ovom ratu izgubili mnogo (od financijskih sredstava do voljenih osoba) sa strane srpskih agresora (i ja sam među njima), međutim ne vidim potrebu da se ta nacionalnost naglašava. Uostalom, što Vi tu možete promijeniti? Ništa!!!

... Međutim, koliko god to odbijala reći, sam Knin ostat će dio mene, jer ipak najbolje godine svog života ostavila sam ovdje i bila sam ovdje, a Vi niste znali da Knin postoji.

... Općenito, život u Kninu nije loš, postoje i prednosti i nedostaci grada. Međutim, zar je nekome dovoljno stalo do Knina da bi čak nešto uložio u njega, ili prevladava mišljenje:

Još dvije godine i Kninu grade nećeš me vidjeti nikada više!
Žaloso, ali istinito!!!”

Učenica, 2. razred, Knin

“Što se tiče mog života u Kninu nisam zadovoljna. Došla sam krajem 1995. godine iz prekrasnog Solina nadajući se još ljepšem životu, ali pogriješila sam.

... Mnogo ljudi je nezaposleno, tj. većina ih živi od socijalne pomoći koja ne stiže na vrijeme, došlo je mnogo različitih ljudi sa različitim načinom života, tj. različitom kulturom. Knin se može opisati (kao što sam rekla) lijep gradić sa mnogo nedostataka.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Svaki grad ima svojih prednosti i nedostataka, ali Knin, grad s velikom populacijom mladog stanovništva ili bolje rečeno najmlađi grad u Hrvatskoj, tako barem kažu, ima ih uistinu pregršt. Mislim, naravno na one negativne strane. Ako me pitate za prednosti života u ovom gradu teško mi padaju na pamet. No, ipak nabrojat ću ih nekoliko. U usporedbi s ostalim gradovima nema tako mnogo kriminala, drogeraša i beskućnika, barem ih ne vidim po ulicama. Ali, koliko je gladnih to sam Bog zna. Osim ogromne nezaposlenosti i niskog životnog standarda, ljudi

su naime na rubu gladi, jer plaće moraju čekati i po nekoliko mjeseci.

... Da mogu utjecati na neku osobu a u svrhu poboljšanja života mladih predložila bih joj sanaciju mnogih tvornica čiji radnici ne primaju plaće mjesecima, otvaranje više radnih mjesta za nas mlade, da danas-sutra ovdje možemo naći posao, a ne odlaziti iz ovog grada, otvaranje centra za mlade u kojem bi se mogli primjereno zabavljati, a usput i naučiti nešto korisno, umjesto da vrijeme provodimo po ulicama.

... Ulice bi trebale biti čišće, kao i parkovi. Grad je prepun kafića, zar su to mjesta za mlade? Osim toga, u školama nedostaje mnogo toga za normalan rad. To su primjerice kompjuteri, pribor za kemiju, biologiju.

... Bila bih naj sretnija da ovo moje pismo bude imalo barem malo utjecaja i koristi za ovaj grad. To mi je najveća želja, jer vjerujte mi nije mi cilj otići odatle. Ovo je moj grad i ja ga volim usprkos svemu.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Uz to još dolazi škola koja je po meni najgora u Hrvatskoj. Ona nije teška zbog predmeta ili profesora već je teška što se u jednoj školi nalaze sve vrste zanata. Zbog toga dolazi do raznih problema jer se za tako puno učenika nije u stanju održati nastava.

Ja živim u jednoj po meni dobro očuvanoj zgradi ali nedostatak je što je stan premalen za peteročlanu obitelj. Ali ipak bolje od ovoga se nije moglo dobiti. Uz to još dolazi velik broj nezaposlenih gdje spadaju i moji roditelji. Živim s nešto malo para što tata dobiva za svoju invalidnost. Jer on je 60% invalid Domovinskog rata.

Jedina velika prednost Knina je što se u njemu nalazi veliki broj mladeži.”

Učenik, 2. razred, Knin

“... Općenito gledajući nisam previše zadovoljna životom u mjestu u kojem živim jer ne mogu biti zadovoljna kad nema posla. To se ne odnosi direktno na mene ali kada su roditelji u nezadovoljstvu onda sam i ja, kada su oni nezadovoljni onda sam i ja. Neke od prednosti Knina su: predivna priroda, smiren je, iako to neće ostati dugo, jer sve više mladih uzima tj. 'isprobava' drogu, sve više ih odlazi u gostionice u nedostatku osoba koje bi ih uputile na pravi put.

... Čini se da nitko se niti ne obazire na nas i onda se svi čude kada nitko od mladih nema namjeru ostati u Kninu.

... pa ću u Zagrebu najvjerojatnije provesti veći dio svog života jer sam iz njega i došla.

... Kada bi ih se više bavilo sportom možda bi ih se manje okupljalo u gostionicama. 'Športom protiv droge' je vjerojatno

najpoznatiji slogan u Hrvatskoj, ali tko nešto poduzima u ostvarenje tog slogana? Isto tako, trebalo bi omogućiti mladima zapošljavanje nakon završetka škole jer ne mogu biti veseli i bezbrižni kada se nemaju čemu veseliti. To se posebno može primijetiti kod maturanata.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Ja kao i svaka mlada osoba imam strah od budućnosti i naravno imam snove od kojih se većina vjerojatno neće ostvariti, gledajući realno.

... Uza sve to ja nisam iz Knina i ništa me ne zadržava, niti veže za ovaj grad.

... Već sam spomenula da bi trebalo za mlade organizirati radne akcije gdje bi se družili i trošili višak energije. Mislim da ne bi bilo loše ni organizirati putovanja gdje bi mladi mogli vidjeti i bolje upoznati prvenstveno svoju domovinu, a i strane zemlje.

... Sporta u Kninu ima, ali nisu svi ljudi nadareni za sport i mene osobno to ne interesira.

... I što je najvažnije, treba komunicirati s mladima, razgovarati, kada imam neki problem koji ne možemo npr. reći roditeljima jer nisu svi roditelji nadareni i razumni i potreban nam je savjet gdje možemo otići. U Kninu nema čak ni psihijatra u krajnjem slučaju. Hoću reći da je potrebno neko savjetovalište gdje bi uvijek mogli doći i porazgovarati s nekim tko zna više i tko nam uvijek može reći ili pomoći pri nekoj odluci.

... jedan čestit i dobar disco. Naravno, gdje ćemo biti zaštićeni dovoljno dobro od svih poroka današnjeg svijeta (droge, alkohola itd.). Mislim, čudno je to što se uvijek stariji ljudi, koji ne idu u disco i imaju djecu koja su već oženjena i udata, bune protiv disca i govore da to ne treba. Da, to treba mladima jer većina mladih dođe u disco da se zabavi, ispleše, a ne da se nadrogira kako tvrdi većina 'starijih', 'pametnih' ljudi.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Ja sam prije samo 6 mjeseci došla u Knin. Iako ne mogu još puno da kažem da li sam zadovoljna svojim životom ovdje, ipak mogu reći da su moji prvi utisci dosta loši. Knin kao jedno veće selo nije loše, ali u njemu nije ugodno živjeti.

... Nedostatak po mom mišljenju se nalazi kod ljudi, koji ništa ne poduzimaju za bolji život u ovom mjestu. Ovdje mladi jednostavno nemaju uopće nikakvih mogućnosti za bilo kakve aktivnosti; da li za učenje, odmaranje ili nešto slično. Sve što se ovdje nalazi su dvije škole, jedan disko koji se zatvorio(!), a sve ostalo su samo kafići. Mislim da su kafići najmanje potrebni za ovo mjesto.

... Trebalo bi dakle izgraditi centar, gdje bi se mladi mogli sastati, i na taj način poboljšavati međusobne odnose. I na taj način bi Knin oživio i ne bi bio toliko tmuran i dosadan.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Gospodarstvo u Kninu je na rubu propasti i to je osnovni razlog zašto Knin kao grad ne funkcionira. U Kninu ima dosta kafića što je za mene, po mom mišljenju nepotrebno. Mladi trebaju da imaju svoj Omladinski dom, da imaju svoju zgradu u kojoj će se oni sastajati i rješavati probleme a također i povećati broj aktivnosti. Jedino koga mogu pohvaliti da mladež pokušava održati na okupu je fra Pavao. To je čovjek kome je cilj održati mlade na okupu i maknuti ih s ulice.

Ne vidim baš svoju budućnost onako kako bih ja željela. Kao prvo, nakon završene Opće gimnazije mislim da se neću moći upisati na faks jer nemam novca kao i većina u ovom razredu, a možda, možda budem imala sreće ... Nemam ništa protiv da ostanem u Kninu ako se stanje popravi i ako grad počne funkcionirati, a ako tako ne bude ići ću 'trubom za kruhom'.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Ja živim izvan Knina i zbog toga mi je život još više otežan. Školskog autobusa nema, pa moja obitelj mora plaćati prijevoz, 320 kuna svaki mjesec, i to od naše jadne socijalne pomoći.

... Prije smo imali disko, ali sada govore da će ga zatvoriti zbog problema. Možete zamisliti, da je jednom čak pokušano baciti bombu u disko? Jedan od problema koji se odnosi na nas cure, su nekontrolirani muškarci, koji svašta dobacuju, nude novac za 'usluge' itd. Kada se prijave policiji samo bivaju upozoreni, a većinom ni to.

... Mislim da nitko od mladih Kninjana ne želi ostati u ovom gradu, jer se boje postati kao i ostali. Ali zašto da ostanemo? Nema zaposlenja, nema viših škola, jedino što nam Knin nudi je besplatan stan i bakalar za Božić i Uskrs. To ipak nije cilj mog života.

Kada smo došli iz Njemačke u Knin, otac je bio pun ideja i volje. Knin je trebao biti tek prolazna stanica, ali onda je sve pošlo naopako. Sve ideje su se već u samom početku izjalovile, a novac koji smo uštedjeli se trošio. Na kraju, banka u kojoj smo imali sve bankrotirala je. Sada nemamo ništa, a time smo samo sličniji prosječnom Kninjanu. U biti Knin i nije tako loš grad, ali ljudi koji su došli u njega su već odavno bili razočarani i nisu imali ni volje, ni novca za izgrađivanjem novog života. Svi su se samo prepustili tijeku života, i za sve nevolje okrivili grad. To je ujedno i najveći problem. Nitko zaista ne voli Knin, svi ga samo mrze. A nedostataka ima dovoljno.

Mi mladi, navečer nemamo gdje izaći, a da nismo u neposrednoj opasnosti od kninskih 'luđaka' kojima je doista sve dopušteno. Nemamo 'svog' mjesta, gdje je samo mladež, već svugdje susrećemo 'sumnjive' osobe koje su u pravom smislu opasne.

... Najveći razlog za odlazak je to što u Kninu, pa i u samoj Hrvatskoj, nema mjesta, ni budućnosti za mlade glave. Ovdje završiš studij kao i masa ostalih i poslije radiš na blagajni u radnji ili imaš nisko plaćeni posao u školi. Ako zaista želiš uspjeti u karijeri, moraš već na samom početku imati novac ili veze. Ja to nemam. U inostranstvu ipak nije tako. Tamo je studij već nešto, a i napredak je moguć.

Da imam mogućnosti utjecati na neku osobu koja bi nama mladima mogla pomoći, zatražila bih 'kuću mladih'. Ne neku bezveznu organizaciju gdje crtamo i slične gluposti, već nešto gdje možemo diskutirati, organizirati vlastite projekte i sl. Mislim da Knin ima dovoljno mladih koji bi tu učestvovali, samo je potreban netko tko bi nas 'gurnuo'. Mislim da bi takva institucija bila jako važna, jer mi zaista nemamo što raditi ili gdje biti. Koji izbor imamo?"

Učenica, 2. razred, okolica Knina

"... Većina nas (pogotovo gimnazijalaca) će ići na fakultet koji će najvjerojatnije studirati u Zagrebu, Splitu ili Zadru. Nakon završenog fakulteta sigurna sam da se nitko neće vratiti ovdje, u mali Knin u kojemu ni čovjek s ne znam kakvim fakultetom neće moći dobiti posao, jer ovdje zapravo skoro ništa ne radi (osim 'Tvika' i 'Mlinice' koji su totalno puni i većina radnika ne dobiva plaću). Ovdje čovjek jedino može dobiti posao kod nekog privatnika u kafiću ili možda u trgovini, ali ni tu mu nije osigurana budućnost jer nije prijavljen (ne ide mu radni staž, a ni isplata nije redovita). Tako da mislim da mi mladi uopće ne čekamo budućnost ovdje.

... Kao prvo uvela bih još jedno usmjerenje u srednju školu jer ovdje postoji samo nekoliko osnovnih usmjerenja koja npr. meni uopće ne odgovaraju. Kao drugo, popravila bih osnovnu školu u donjem dijelu grada tako da osnovci (koji bi trebali ići u tu školu) ne moraju pješaćiti 40 minuta do srednje škole."

Učenica, 2. razred, Knin

"Knin je grad koji je bio zahvaćen Domovinskim ratom što je, naravno, ostavilo posljedice. No, on je, po mom mišljenju, miran grad bez kriminala i sl. Jedino što nedostaje ovom gradu jest to da mladi nemaju mjesto za izlazak a da ne govorim o kazalištu ili nečemu drugome što je samo po sebi nedostižno za nas.

... Iako znam da će to ostati samo san, željela bih biti policajac. I svoju budućnost vidim u tom zanimanju. Trudim se da uspijem no izgleda da mi to izmiče iz ruku. Kada bih završila

školu i daj Bože postala policajac, željela bih se vratiti u Knin, jer bih željela da budem dio njega i da mu, ukoliko je to u mojoj moći, pomognem da se digne iz pepela.”

Učenica, 2. razred, Knin

“U Kninu živim već dvije godine. Ovdje sam došla najkraće rečeno jer nisam imala drugog izbora. Za sada sam zadovoljna u Kninu jer se ipak nadam da tu neću zauvijek ostati. Nadam se da je to samo jedna postaja u mom životu. Knin jeste lijep gradić koji će na kraju možda postati pravi grad ali sada on to nije.

... Mladi u ovom gradu ne mogu sanjati i planirati da će naći neki posao kad njega nema. U Kninu ne bih željela ostati jer u gradu općenito vlada nezadovoljstvo. Ljudi tu uglavnom žive od danas do sutra, najkraće rečeno preživljavaju. Mladi, a i moja generacija, odlaze iz Knina. Ako bih ostala u Kninu ne bi mi ni to toliko smetalo jer Knin je grad poput ostalih, ništa posebno ali nije ni najgori.

... Iako svi idemo u istu školu došli smo sa svih strana i okupili se u Kninu. U Kninu najmanje ima mještana, mnogi su u Knin došli iz Bosne ali i iz raznih dijelova Hrvatske. Svako je sa sobom donio svoje običaje i želi ih 'donekle' nametnuti drugima, što je nemoguće. U Kninu bi trebalo postojati par osoba koje bi mogle kroz razgovor povezati mlade i približiti ih jedne drugima i ako žele da ostanemo u Kninu, pokazati nam prednosti ovog grada ili nam ponuditi nešto što nećemo naći u drugim gradovima, makar samo prividno. Nije dovoljno poslati neku kazališnu skupinu u Knin i reći da se sve čini kako bi život mladih bio što ispunjeniji kulturnim događajima, potrebno je mlade i zainteresirati.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Općenito gledajući moj život u Kninu i nije tako loš. Oba roditelja imaju posao, imamo dosta veliki stan, ali ja ne volim živjeti u Kninu kao i većina mojih vršnjaka. Ovdje sam već četiri godine i te četiri godine smatram bačene uzalud.

... Imam osjećaj da se samo u Kninu živi tako loše, jer nigdje još nisam vidjela toliko droge u tako malom 'selu', toliko tučnjava i 'igranja oružjem', toliki niski mentalitet stanovništva. Za izlaske postoje dva normalna kafića i jedan nenormalni disco u kojem se svake subote grupa od 30 ljudi mora potući i uništiti večer drugima.

Što se tiče prednosti Knina, ja mislim da postoji samo jedna - blizina mora, a kad bih vam počela pisati o ostatku nedostataka trebala bi mi još jedna bilježnica.

... Predložila bi toj osobi da otvori još jednu policijsku postaju, jer ovi naši policajci ovdje ne mogu prepoznati joint (marihuanu) od najobičnijeg Marlboro. Ova mladež ovdje jedno-

stavno radi što god hoće, jer policija nema nikakav autoritet u ovom gradu.

... Nadam se da će ovi odgovori na postavljena pitanja pomoći nam bar malo.”

Učenica, 2. razred, Knin

... U Knin sam došla 1995. godine i do sada se u gradu ništa značajno nije promijenilo. Općenito svojim životom u Kninu nisam toliko zadovoljna. Kao prvo u gradu treba promijeniti sam način života, tj. kvalitetu. Grad nije niti ružan, niti odvratn, ali samo mu jedna stvar nedostaje: Nikoga nije briga za ovaj grad!”

Učenica, 2. razred, Knin

“Nisam dobrovoljno došla u Knin. Pošto je ovaj grad bio najpovoljniji za život u Hrvatskoj, roditelji su se odlučili doseliti baš u Knin. Pošto sam došla baš na ljeto, nisam imala mogućnosti da upoznam mladež Knina. Tad mi se grad činio kao neka pustinja. Poslije sam krenula u školu i sve sam polako počela da prihvaćam onako kako jest. Knin kao grad i nije baš loš, samo što nam nedostaju koncerti, druženja, putovanja, klub za mladež ili nešto slično. 14. 04. u Kninu se održao dobrotvorni koncert. Bilo je stvarno odlično. Nisam se nadala da se u Kninu može organizirati nešto tako dobro.

... Prednosti baš i nemamo ali zato imamo nedostataka. Primjer: Prije par mjeseci u Kninu se otvorio diskoteka. Do tada nismo imali uopće diskoteka. A eto već se i zatvara ili se zatvorilo. To je stvarno žalosno. Ove zime nas je diskoteka uistinu spasio. Mi (sada) Kninjani, faktički nemamo gdje izaći. Ipak smo mi mladež kojoj su potrebni izlasci.

Ja stvarno ne znam više gdje pripadam: ili Bosni (Bugojno) ili Baškoj Vodi ili Njemačkoj ili pak Kninu? To su sva mjesta koja sam promijenila tijekom rata. Ipak me najviše privlači moje rodno mjesto Bugojno. Ako se stanje u Bugojnu ne promijeni i ostane pod muslimanskom vlasti budite sigurni da se neću vratiti u Bugojno. Tada namjeravam svoj veći dio života provesti u Njemačkoj, gdje ću moći normalno živjeti i gdje će život za moju djecu biti bolji. Neću se morati brinuti (kao u Hrvatskoj) da li će mi ova plaća biti dovoljna, da li ću moći djetetu dati novac za nove hlače ili pak za izlazak? Jednostavno ta sigurnost, to mi je potrebno. Novac nije najvažniji u životu, ali takva su vremena da je stvarno život nemoguć bez njega. To što ja želim je dati svom djetetu mogućnost za lijepo djetinjstvo.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Da odmah odgovorim: Uopće nisam zadovoljna svojim životom u Kninu. Knin, kao razoreni grad, trebao bi se obnavljati, graditi i proširivati, a za razliku od toga naša Vlada ulaže

sva moguća sredstva u Zagreb (grade nove bazene iako sigurno ih ima već dosta, grade novi stadion dok je naš pun rupa i nedorađen). Zato sam jako frustrirana, jer se za sve ovakve gradove ništa ne poduzima i nadam se da će ova anketa poboljšati situaciju, ali ipak ne vjerujem.

... Još jedan razlog zašto ne bih ostala u Kninu je to da je Knin zapravo selo, a ne grad. Vjerujem da je bio lijep prije rata, no to sada nije važno, jer živimo u sadašnjosti. I ako brinemo za budućnost trebali bi ga obnavljati, a ne ostaviti ga ovako napola dograđenim i napola srušenim.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Živim u Kninu skoro dvije godine. I nisam zadovoljna svojim životom ovdje. Ja osobno živim s majkom i mlađim bratom. Mama mi se razvela tako da oca i ne poznajem. Živimo od socijalne pomoći a kao što svi znamo socijalu nikad ne dobijemo na vrijeme. Moja mama je prije rata radila 10 godina a sad ništa tako da ima dosta toga što si ne mogu priuštiti.

... Slobodnog vremena i nemam mnogo, ali to što imam voljela bih provesti vani s prijateljicama, a ne u kući ispred televizora. A najvažnije bi bilo da knjige nisu tako skupe i da imam baš sve da ne moram posuđivati.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Također, jedan od problema su knjižnice. Ima mnogo knjiga na srpskom jeziku, pa tako čitajući moramo i prevoditi (ako znamo riječi).

... Svi kolutaju očima kad im kažeš odakle si, svi imaju ružnu sliku o Kninu kao da je on još srpski. To trebamo promijeniti. Poticati ljude na suradnju, promovirati našu situaciju na televiziji, jer uistinu nama treba vaša pomoć.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Iako znam da će to ostati samo san, željela bih biti policajac. I svoju budućnost vidim u tom zanimanju. Trudim se da uspijem no izgleda da mi to izmiče iz ruku. Kada bih završila školu i daj Bože postala policajac, željela bih se vratiti u Knin, jer bih željela da budem dio njega i da mu, ukoliko je to u mojoj moći, pomognem da se digne iz pepela.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Prije svega bi trebalo uvidjeti činjenicu da su u Knin došli ljudi različitih mentaliteta iz različitih mjesta pa je i kao posljedica toga nastao veliki nesporazum, kako među odraslima tako i među mladima.”

Učenica, 2. razred, Knin

“Često čujem priče o tome, koliko je život ovdje u Kninu težak. Većina, a to su uglavnom oni koji se nisu snašli za ovo vrijeme, od dolaska do danas, vjerojatno je život ovdje zamišljala lakšim. Ti su ljudi na neki način mislili da im više pripada jer su pretrpjeli svašta u ratu. A takvih je mnogo i nemoguće je odnosno neostvarivo dati jednake dijelove svima njima jer nije ovo neki veliki grad s puno tvornica kojima su potrebni radnici. Jedan od novopridošlih sam i ja sa svojom obitelji koja se tek po dolasku u Knin sastala u cijelosti. Ispočetka je bilo teško ali s vremenom su došla i bolja vremena, kako je i vrijeme rata i uništavanja prolazilo. Naravno, roditeljski trud za traženjem posla se je isplatio. Ja sam se eto dobro snašla u ovim gimnazijskim klubovima ali i ne samo u njima. Mnogo prijatelja, sličnih sudbina, mi pomažu, a također i ja njima. Znam da ne mogu očekivati od države da mi daje neku novčanu pomoć i 4-5 godina nakon rata. Dali su mi mjesto stanovanja, neku sigurnost, a za ostalo se svaki pojedinac treba sam brinuti. Općenito, mogu reći, zadovoljna sam jer sam našla sebe, ovdje u ovom gradu.

Prednosti za život u Kninu su te što zbog stalnog dolaska ljudi iz inozemstva ali i odavde stječesh prijatelje, uspoređuješ sudbine, (možda imamo malo popusta u školi), relativno mnogo se ulaže u izgradnju, obnovu. Nedostaci su ti što su se ovdje osim dobrih ljudi sjatili i oni koji žele izvući određene koristi te onda nakon nekog vremena otići iz Knina. Mislim da to nije pošteno prema drugim ljudima, ali nepoštenja ima svugdje.

... Željela bih studirati u Zagrebu. Također, nastojat ću provesti veći dio svog života gore, jer izbor je raznolik, ja sam voljna marljivo učiti i raditi, a ne završiti kao potencijalna udavača.

... Često sam maštala da mogu utjecati na neku osobu dobrog imovinskog stanja određenog položaja u društvu. Neki od tih ljudi su stvarno željni pomoći i pomažu. A određeni se samo skrivaju iza prljave maske i izvlače korist od drugih. Vjerujem da nećete misliti kako sam ja neka osuđujuća osoba, jer ovo što govorim je objektivno, realno.

... Trebali bi već jednom obnoviti osnovnu školu u centru grada. Nepotrebno je da se mi srednjoškolci nalazimo u istoj zgradi s osnovcima u poslijepodnevnoj smjeni, dok tako velika i prostrana škola zjapi. Također, školstvu bi se trebala osigurati računala za nastavu iz informatike. U današnjem društvu, informatika se podrazumijeva kao obvezan predmet.”

Učenica, 2. razred, Knin

“... Smatram, između ostaloga, da se dolaskom različitih ljudi iz različitih mjesta, stvaraju i gužve, a puno je i ljubomore, zavisti, svega onoga što bi dovelo do tuče i ubijanja. O nedostacima se može reći još puno toga ali jedno je sigurno: mladima u Kninu je mnogo toga uskraćeno.

O svojoj budućnosti mogu pisati satima. Zamišljam se kako šecam kroz sva četiri razreda gimnazije s osmjehom na licu, zaboravljajući sve užase rata i gubitka. Nakon toga, nakon mora i plaže, napokon upisujem željeni fakultet stranih jezika i selim se iz Knina. Pomišljam u sebi: 'Napokon si uspjela'. I nakon svega toga ostajem živjeti u gradu u kojem nađem prikladan posao ili kako to već bude. Mislim da definitivno neću ostati u ovom mjestu koje mi zapravo ne pruža mogućnost daljeg obrazovanja ali i rada i zarade.

... Mislim da je krajnje vrijeme da se u ovom gradu nešto promijeni. Ako naša generacija nije imala tu sreću onda bi bilo dobro da to dožive one iza nas."

Učenica, 2. razred, Knin

"... Prvo nisam sigurna da li mogu ostati tu. Kuća u kojoj živim nije moja, a da li će ikada biti je veliko pitanje. Ostali bi zbog društva, ali to je mali razlog za ostanak. Sigurna sam da neće nitko od omladine ostati tu, jer u Kninu nema budućnosti za nas. I kad završimo školu, u Kninu se 100% nećemo moći zaposliti.

... Jedina osoba koja svaki put organizira za mlade je Fra Paviša i svaka mu čast, da njega nema mi bi svi istrunili do sada. Bilo bi dobro da ima još takvih ljudi, ali nažalost nema. Bilo šta da se organizira nama bi dobro došlo, jer svaka pažnja za nas je velika.

... A najveća mi je želja da hrvatski glazbenici, odnosno pjevači, malo češće posjećuju Knin, bilo bi nam jako drago. U Knin samo jednom godišnje dođe netko. Po gradu vidiš plakate taj i taj dolazi u Drniš, Šibenik a ni tamo ne možemo, jer nema tako kasno prijevoznih sredstava. Mogla bih ja do sutra pisati, ali evo nemam vremena."

Učenica, 2. razred, Knin

DRNIŠ

"... Sebe u budućnosti zamišljam kao uspješna poslovna čovjeka, koji se može brinuti o svojoj obitelji i ispunjavati svojoj djeci sve njihove želje. Želim svojoj djeci omogućiti bolje djetinjstvo od moga koje je bilo prožeto ratnim stradanjima, pogibelji najuže obitelji, mnogobrojnim pogrebima, a malobrojnim vjenčanjima, skućenim prostorom života (hotelskom sobicom), gdje svi na tebe gledaju kao da nisi dio cjeline.

... Isto tako trebalo bi se potruditi da mladima obećaju nekakav posao da bi se mogli vratiti."

Učenik, 3. razred, Drniš

"... U ovom trenutku se baš ne mogu sjetiti prednosti, ali vjerojatno i njih ima. Nedostaci ovakvog života su veliki. Mla-

di nemaju gdje izaći, što ujedno znači da se ne mogu družiti. Komunikacija sve više zamire, umire, ugiba. Djeca koja tek počinju odrastati žele izlaziti vani, u noćne izlaske, a jedina mjesta susreta su kafići u kojima se nalaze svakojaki poroci.

... Nedostatak uvjeta nas koči i u odabiranju svojih budućih zanimanja. Npr. djeca (mladi) u Zagrebu ili nekom većem gradu imaju razno razne programe, sekcije, grupe u kojima mogu otkrivati i njegovati svoje talente, a mi u 'Drniškoj republici' imamo samo školu.

... Zar nije žalosno što je nekima uskraćeno i razmišljanje o budućnosti, o daljnjem školovanju zbog nedostataka financijskih sredstava. Zna li gospodo, da mi ovdje većinom živimo od socijalne pomoći? ...

Mi ne tražimo puno, samo ono što ima svaki normalan grad. Treba se pokrenuti nešto što bi zaustavilo ovu epidemiju dosade. Dosada je glavni uzrok širenja poroka, kao droge. Zna li da ovdje dijete od 12 godina može za 20 min. nabaviti marihuanu ili hašiš? Ako se ne poduzme nešto u svezi s korištenjem slobodnog vremena, sve više djece će se okrenuti drogi, pa tko će onda biti kriv. Oni? Ili možda njihovi roditelji? A što bi trebali? Držati dijete na lancu? Djeca se trebaju razvijati intelektualno, a to će se postići samo kroz aktivnosti i druženje, ali k vragu, možemo se mi družiti pušeci joint, možemo svoju budućnost gledati i kroz kesicu natopljenu ljepilima i bojom. Ali, kome ja govorim, sve ovo će ionako pasti u vodu. Ovaj svijet ide k vragu, pa zašto ne bi i mi. Mi mladi, mi mladi, mi ništa. Ali, opet, čak i da mi imamo sve te mogućnosti za razonodu i sve što ide s tim, sigurno ih ne bi znali iskoristiti, jer najprije treba promijeniti suštinski problem koji je u ljudima.

Fala lipa na slušanju.”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Prednost je ta što se svi znaju, što se svi trude oko boljitka grada, ali u tome su veliki problemi jer ima malo ljudi u gradu, ponajmanje mladih.

... Ostao bih jedino zbog ljubavi prema svome kraju i ovim ljudima, jer sam ovdje rođen, i jer volim opako male sredine. Dok se stanje ne popravi život ću nastaviti u velikom gradu (Zagreb, Split).

... Mislim da je cjelokupna situacija vrlo teška i prije svega bi trebalo naći posla nezaposlenima, a to se ne može bez novca i dodatnih sredstava. Kad se ta cjelokupna situacija sredi tek bi tad trebalo misliti o nama mladima. Tek bi tad naše želje mogle doći u opticaj.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“... Uglavnom, smatram da se grad uopće ne zalaže za mladež i njihovo dobro, a svi uporno tvrde 'mladi su budućnost', a da bi ta budućnost bila dobra poduzmite nešto!

Budućnost zamišljam kao jedna visoko obrazovana osoba, sa zadovoljavajućom plaćom i poslom. Namjeravam ići na studij u Zagreb, ali s namjerom da se poslije njega vratim u rodni kraj, ako mi bude mogao pružiti određene mogućnosti za život, a te mogućnosti ovise naravno o tome koliko se grad zalaže.

... Ljudi sve više gube volju za životom, jer toliko ima nepravde, na prvom mjestu i prepuštaju se najgorem poroku – drogi. Mislim da i sami znate da je Šibenska županija među prvima po drogi.

Samo bih zamolila da nešto poduzmete, kada već trošite na ankete, onda pošaljite sredstva, da bi mogli imati kvalitetniju generaciju a ne živi propalitet od mladeži.

... Što se tiče mladeži predložila bih otvaranje više disko klubova, održavanje koncerata, zabava svega zanimljivog samo da mladi imaju zašto ostajati ovdje, vraćati se ovdje, živjeti kvalitetnijim životom.

Zato poduzmite nešto, a mi ćemo vama pomoći koliko možemo, jer to ipak radite za nas!”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Poslije gimnazije namjeravam studirati, a zatim gdje me život ponese. Nadam se da je ispred mene svijetla pravnička budućnost. U svom kraju ne namjeravam ostati. Pa zašto bih se ja žrtvovala i ostala živjeti ovdje u lošim uvjetima života, kad svatko misli samo na sebe?”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Mislim da su prednosti ovako malenog mjesta u kojem živim mala stopa kriminala i većinom zdrav život kojeg vode ovdajšnji ljudi.

... Da bi se sve to ispunilo mislim da treba uložiti puno volje, a još više novaca. No sjetite se da su mladi (mi) vaša djeca i da na mladima svijet ostaje i kao takvima trebalo bi im pružiti dosta.

... Četiri godine nakon povratka još nije sanirana zgrada bolnice, kino-dvorana, športska dvorana, zgrade u centru grada.

... Nakon završetka školovanja (srednje škole ili fakulteta) mala je vjerojatnost pronalaska posla što rezultira odlaskom iz ove sredine.

... Prvu stvar koju bih predložila je sanacija gradske sportske dvorane. Mislim da su financijska sredstva pogrešno investirana u neke projekte, ta su se sredstva mogla uložiti za neke druge stvari. Npr. naša srednja škola nema uopće kabineta za izvođenje praktične nastave što znači da učenici koji pohađaju ne-

ke obrtničke i tehničke škole neće znati obavljati svoj posao kako treba.”

Zora Raboteg-Šarić, Ivan Rogić
Daleki život, bliski rub

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Trenutno je najvažnije poduzetništvo. Možda bih tu osobu nagovarala da ulaže novac u neke objekte i tvrtke. Dosta ljudi je bez posla, pa bi se morali obnoviti neki objekti, a npr. ('Petrovo polje' treba biti uzorano, a ne zelena ledina), treba ulagati i u poljoprivredu, a isto tako treba misliti i na mlade naraštaje, jer na njima svijet ostaje. Zar nije bolje da se obnovi sportska i kino dvorana, pa da mladi imaju gdje izaći, a ne biti čitav dan po kafićima i u zadimljenim prostorijama? ...”

Učenica, 3. razred, Drniš

“Rođena sam u Drnišu. U njemu sam, da pjesnički kažem i 'pustila korijenje'. On je grad u kojem sam sa roditeljima započela svoj život, on je maleno mjesto srca moga, u njemu sam i sada, izuzevši četiri godine rata smještena. U selu Badnju nadomak njega živim dalmatinskim životom, ali dosta težim nego što je prije bilo.

... Rat je puno toga promijenio, bar kod mene i u mom životu, a i u gradu općenito. Grad je pust, razrušen, njegova gradska jezgra je još 'natopljena' bolom, njegove ulice, kuće, tvornice, spomenici još svojim izgledom prikazuju djela, žalosna djela ljudi - Srba koji su nas do toga doveli, koji su rat uzrokovali i u mom mjestu i od njega učinili mučeništvo nad pticom, slomili joj krila i bacili je u besvjesno stanje. Ona se uistinu (grad Drniš i njegova okolina) uzdiže iz pepela poput feniksa, ali isto vrlo teško. Jedne večeri iz grada smo pod otišli svi - mladi i stari bez ničega, možda poneki s vrećicom u ruci, preko Čikolskog mosta. Sve nam je ostalo, a kad smo se vratili nakon 4 godine ništa nismo našli. Od kuće - moje, koja je izgledala kao bijela labudica ovijena ljepotom prirode našla sam gole zidove, ali ne više tako bijele, nego crne.

... I sad - idemo iz temelja, krećemo sve iz početka, borimo se... Ali ljudi su se dosta promijenili, rat kao da je unio neku mržnju i nepravdu među ljude, svi gledaju samo sebe, a kad netko napravi samo jedan mali potez prema uspjehu - svi se rugaju i ljubomorni su.

... Voljela bih puno toga što je prije bilo, da se i sada vrati u ovaj grad.

... Osoba meni vrlo draga i koja mi je puno pomogla - to je naš kapelan koji je ima dvije godine morao otići. Zamijenio ga je jedan drugi - isto kapelan - i sad je jedina osoba koja mlade tjera prema naprijed, koja ih vodi u smjeru daljem od nasilja, droge i svega onog što uništava naše živote. Meni je puno pomogao, produbio mi je razmišljanje.”

Učenica, 3. razred, Badanj

“...Ovaj grad uopće ne pruža normalne uvjete za odrastanje i oblikovanje mladih ljudi koji bi jednoga dana trebali postati oslonac Hrvatskoj. Nakon što smo se vratili kućama poslije rata sve je bilo porušeno, a obnova ide jako sporo. Mnogo ljudi je nezaposleno i teško se živi.”

Učenica, 3. razred, Drniš

“... Koliko mladih ljudi u Drnišu posjeduje neke talente, prirodnu nadarenost koja bi se uz malu pomoć drugih ljudi mogla razviti do savršenstva. Ali ti mladi talenti ostaju neiskorišteni jer nemaju mogućnosti da pokažu niti da porade još više na tome. Često se pitam zašto je to tako? Zašto neki imaju mogućnost da postignu sve ono što žele i zašto ja ne mogu postići nešto što postiže moj vršnjak u Zagrebu ili slično. Odgovor je jednostavno: 'Ja nemam uvjeta'. Ponekad se čak osjećam odbačeno kao da nitko ne mari za nas mlade u ovom malom gradiću za kojega ljudi jedva i da znaju da postoji. Jedina prednost za život mladih je to što nas ima malo i svi smo zajedno, djelujemo kao jedna cjelina, što često puta zavarava druge pa pomisle: 'Gle, kako je njima dobro'. Ali to je samo varka, nije nama dobro.

... Moja želja je da ostanem građaninom ovog grada jer ga uza sve nedostatke i dalje volim. Uz njega me vežu lijepe uspomene na djetinjstvo, ljubavi i drugo. Ali se bojim da jednog dana, ako ostanem ovdje neću imati što pružiti svojoj djeci, neću im omogućiti ono što svatko od nas od života očekuje.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“Osobno nisam previše zadovoljan svojim životom u ovom gradu. Prvi nedostatak što ovaj grad ne čini gradom jest njegova infrastruktura. Od možda npr. 3.000 kuća, 1.000 još nije napravljeno i to su uglavnom kuće u središtu grada pa navečer grad izgleda kao avet. U centru grada postoji oko 25 lokala i kafića i svaki petak i subotu oni su puni pijanaca koji se kasnije naravno i potuku. Grad još nema kino, nema kazališta. Što je najgore, nema ni športsku dvoranu. I sam treniram nogomet pa preko zime nema treninga, a mogli bi ga držati da postoji dvorana. Još su nedostaci što npr. patike, cipele, odjeću moram ići kupovati u Split i Šibenik. A o CD-ovima da i ne govorim. Još su nedostaci što mladi poput mene ne mogu naći sebi npr. sezonski posao, pa i nama treba novaca ne mogu nam roditelji platiti što bismo mi sve željeli. Jedine prednosti su što je grad u prirodi i sve je onako svježe i zdravo, imamo nekoliko športova kojima se bavimo ovdje, idemo u školu što je najzabavnije. Prednost je još što se svi znamo u gradu i svatko će svakome pomoći. Nema mnogo droge, premda alkohola ne manjka.

Obično se zamišljam kako zarađujem novce u Njemačkoj i onda dolazim ovdje uživati. Toliko su mi pričali o lakoj zaradi

u Njemačkoj da se tu nema što misliti već otići i zaraditi ako imaš volje. No izgleda da ću zauvijek ostati u ovoj pustoši bez igdje ikoga. No želio bih ostati ovdje jer nismo mi Amerikanci pa da se selimo svake 3 godine. Ja zaista volim ovaj kraj i želio bih ostati ovdje, no ipak u drugu ruku, ovdje nema kruha. Ovdje čovjek manualac ne može pronaći posao, pa kako će onda intelektualac.

... Polje stoji neobrađeno sve od rata, da bar nama da uz nekakvu simboličnu nadoknadu pa ćemo uz zezanciju i mi nešto privrijediti.

... Ima još dosta toga što je primarno no stvarno nitko nije u mogućnosti povratiti ovaj grad u život.”

Učenik, 3. razred, Drniš

“... Tu mi se sviđa što je sredina mala i što svi sve znaju i nema problema k'o u većim gradovima (pljačke, provale i sl.). Dobro je i to što se ti mladi ljudi družu većinom svi zajedno i svi se dobro poznaju.

... I za malu djecu nema prostora gdje bi se bezbrižno igrala, nema organiziranih udruga koje bi pružale bar toj djeci neke uvjete ako to nama nije omogućeno.

... Što se tiče moje želje ja bih voljela ostati ovdje ali to uvjeti ne dopuštaju. Ja bih najsretnija bila kad bi se stanje u mom gradu a i okolo popravilo, kad bi se omogućio veći broj radnih mjesta i kad bi ljudi ostajali ovdje, ali to nije moguće jer stvarno uvjeti su minimalni.

... Kad bih mogla utjecati na nekog tko ima mogućnosti i sredstava prvo što bih napravila bilo bi da dođe u naš grad i ostane tu bar mjesec dana da uvidi kako je to 'divno' stanje kod nas (vjerojatno ta osoba ne bi mogla ostati tako dugo zbog tog stanja). A kad bi mogla utjecati na njega/nju prvo što bi predložila bilo bi da se omogući povratak brojnim ljudima kojima to nije još ni danas omogućeno.

... Zaboravila sam napisati da bi bilo jako, jako poželjno da se obnovi športska dvorana koja je uništena ratnim vihorom te da se obnovi dječji vrtić koji je trebao biti obnovljen prije dvije godine.

... Uglavnom stanje je jako, jako loše i nadam se da će se ta situacija znatno popraviti, ali ako se ne popravi, ovaj kraj će sigurno odumrijeti da to nitko neće ni primijetiti.”

Učenica, 3. razred, Drniš

BENKOVAC

“Mjesto u kojem ja živim i nije toliko loše iako mislim da bi moglo biti puno bolje. Na početku kada sam tek došla ovdje bilo je grozno, ali kasnije kad sam se privikla jednostavno bilo mi je

svejedno. U školi je najbolje. Družiš se sa svima, a kada zazvoni sat svi trče na autobuse i opet je sve pusto u ovom malom starom gradiću.

... Mislim da bi u ovaj gradić trebalo uvesti više zabave za nas mlade: disco ili kino da vikendom imamo gdje izaći. A ova-ko po cijelu večer ideš od kafića do kafića, kao najveće pijanice. Grad bi trebalo malo urediti, prirodu, da sa divljenjem možeš prošetati i vidjeti kako je sve kao i drugdje, a ne uvijek biti u sumnji da nas svi odbacuju zato što smo baš odavde.

... Svoju budućnost mogu zamisliti svakako i svugdje. Ne znam ... Ali mislim da ću ipak i ako jednom odem ovdje prove-
sti najveći dio svog života, jer svu svoju mladost osim one četiri godine rata ovdje sam živjela, a sad ni za što ne bih mijenjala prijatelje ni školu, a ni Benkovac grad. Najviše bih ovdje ostala radi prijatelja, roditelja, dečka, škole, a ne bi možda zbog večer-
njeg života i izlazaka. Ali ni na to se više ne mogu požaliti jer evo već mjesec dana otvoren je disco petkom i subotom pa se ma-
lo i zabavimo.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“... Naša škola nema nikakvih mogućnosti za organizi-
ranje izvanškolskih aktivnosti, a i ona sama se nalazi u lošem stanju. Kad sam vidjela kakve su škole u Zagrebu i većim gra-
dovima Hrvatske, osjećala sam se da smo mi jako, jako zapo-
stavljani i bilo mi je jako teško zbog toga. Znae, vi imate sve, a mi ništa!

Naravno, standard života je jako lošiji nego u Zagrebu. Posla nema, ljudi nemaju dovoljno novaca, većina ih živi od poljoprivrede i tako jedva preživljavaju. Jedina prednost Ben-
kovca je ta što je blizu mora i što ljudi, tj. mladež ne brinu toli-
ko o procjenjivanju čovjeka prema tome kakvu odjeću nosiš, kak-
va je moda, koliko si platio za to, itd. Ovdje se nosi to što imaš. To mi je jako drago jer sam povratnica iz Njemačke i dobro znam što znači kad se netko želi družiti s tobom samo zato što nosiš Nike majice, trenerke, itd... Jako je teško kad se vratiš iz Njemačke. Gore sam navikla da imam sve što želim, izlazila sam gdje sam željela i što je najvažnije, imala sam gdje. Stan-
dard života je puno, puno bolji. Ovdje sam već dvije godine i još se nisam navikla. No, kako bilo da bilo živjeti se mora.

U Benkovcu živimo dosta teško, pogotovo mladi, dok se Za-
grepčani, i ne samo oni, jako zabavljaju. Poručila bih im da, ako ikako mogu, nam pošalju malo novca iz državnog pro-
računa, ako ništa drugo barem za bolje uvjete u školi (imamo računala '83 godišta, a trebaju nam Windowsi) i da nam omo-
guće da se bavimo nekim sportskim aktivnostima jer tako nam ne bi bilo dosadno, a i bilo bi manje droge, alkohola i drugih po-
roka.

Ako ništa drugo, barem nas se sjetite.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Veći dio svog života nadam se da neću provesti ovdje u Benkovcu već tamo gdje sam se rodio i uvijek živio. Ovdje ne bih ostao prvenstveno zbog male mogućnosti zapošljavanja poslije školovanja i zbog toga što mi ovaj kraj, sredina i mentalitet ljudi ne odgovaraju.

O nedostacima i prednostima ovog malog gradića ne bih želio pisati jer me to ne zanima, jer imaju nadležne osobe koje se o tome brinu.”

Učenik, 2. razred, Benkovac

“U mjesto sam se doselila nedavno i teže je jer znam kakav je ugodan život s mnogo mogućnosti, što je cirka 0% zastupljeno u Benkovcu. Glupo bi bilo pisati o prednostima jer ih stvarno nema pa ću vam pisati o nedostacima.

Kao prvo ovo je mjesto smrt za mlade!!! Postajemo depresivni, ljuti, psihički bolesni jer nemamo zanimacija i nečega što bi nam popunilo naše vrijeme. Pod riječ 'nema' ubrajam sportske aktivnosti, umjetnost, glazbu ili općenito takve ustanove gdje bi se kao društvo mogli okupiti. Jedinu izbor nam je sjesti u kafić i moliti Boga da se nešto dogodi. Ja koja sam se cijeli život bavila tenisom, klaviirom, pjevanjem i plesom mogu fino zaboraviti svoje talente i sjesti u kuću i buljiti u TV. Ovo ne govorim samo zbog sebe jer sam tu privremeno, nego zbog ovih ljudi kojima će život proći a da ne postignu ništa.

Stvarno, kad bi došli kod nas i organizirali zabavu vidjeli bi da se ljudi ne znaju zabavljati već bi se potukli, sve razbili i od zabave bi bila katastrofa.

A da vam ne govorim o našoj školi koja je obični koš za smeće. U Zadru rade na kompjuterima WIN 98, a mi ni ne znamo što su kompjuteri. O uvjetima u ovoj školi ne možemo pisati jer ih nema!!!

Svoju budućnost ne namjeravam uništiti tako da što prije kidam iz ove džungle.

Ja sam tip žene koji treba karijeru i želim imati vlastiti novac i biti samostalna i voljela bi nešto pridonijeti svijetu, a ne udati se i čuvati ovce. Znam dosta jezika i dosta kultura tako da namjeravam putovati, ali željela bih naučiti još i još, što je tu nemoguće.

Kad bih utjecala na neku osobu prvo što bih joj rekla je da prestane graditi život i zabavu u gradovima koji to imaju tj. Zagreb, Zadar itd. nego u gradovima koji nemaju ni jedne moguće aktivnosti. Molim vas pokušajte uvesti ili tečaj za jezike ili neko okupljalište mladih, barem jedan disk, glazbena škola, plesna škola, sport - bilo što.

Stvarno je potrebno - život ili smrt !!!”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Nekad je ovdje bilo dosta naroda i uvjeti su bili puno bolji. Benkovac kao grad ne dopušta nam nekakve velike mogućnosti školovanja i stoga se nadam da ću školovanje nakon srednje škole nastaviti u nekom većem gradu, jer volim školu (što je začudo) a i ocjene mi dozvoljavaju. Jedini problem moga školovanja su roditelji koji možda neće imati mogućnosti da me školuju jer ipak novac je vrlo važan čimbenik. Što se tiče života ja sam zadovoljna, jer moglo je biti i gore. Bilo je puno težih dana nego što je sada.

Prednost ovog grada je to što je to mali grad i nema neke velike jurnjave automobila, a nedostataka je puno više. Ljudi se ovdje ne podnose jer ima puno pridošlica, naročito iz BiH, i postoji neka mržnja među ljudima, što naravno nije dobro. Svatko svakome zamjeri s razlogom ili bez, ali što je tu je iz kože se ne može. Ovdje ljudi govore: Pa i nama je tako bilo kad smo bili u progonstvu, zašto ne bi i njima?

... Grad je veoma čist i ljudi dosta ulažu u čišćenje grada što nam ulijeva nadu da će se krenuti nabolje.

... Ja jednostavno osjećam da ovdje ljudi ne žele da bude bolje, jer ne vjerujem da nisu dobili niti malo novca za izgradnju bilom čega, nego to ljudi jednostavno odnesu kući. Ne znam u čijem je to interesu.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Da mogu utjecati na ključnu osobu u mom selu, tj. načelnika, kao prvo poboljšala bih uvjete života za mlade u mom selu. Ja smatram da je novac koji je dobiven za obnovu mog mjesta potrošen uludo. Gradilo se više na infrastrukturu koja nije bila nužno potrebna, pa i kuće u kojima sada nitko ne stanuje. Pri tome su se zapostavili važni infrastrukturni objekti... Osim Doma za mladež, smatram da bi se hitno trebala početi graditi crkva (trenutačno se euharistijska slavlja obavljaju u jednom malom prostoru koji prokišnjava).

U mom mjestu fali mnogo toga, ali to mediji ne prikazuju, oni samo pokazuju na dobre strane, a ima više loših nego dobrih.

Moja obitelj je velika (deset članova), moj otac se bavi poljoprivredom kao i moja dva brata. Otac je podnio zahtjev prije 2 godine da mu se dodijeli poljoprivredni kredit da bi mogao početi raditi, ali ga do danas nije dobio, iako je odobren. - ZAŠTO! - Zašto pravedni ljudi u ovoj državi nemaju nikakvih uvjeta za život? Smatram da mome mjestu ne bi pomogli ni krediti od 100 milijuna dolara, jer ih pojedini ljudi na vlasti ne znaju upotrijebiti.”

“... U mom mjestu prevladava starije stanovništvo od kojih je mladih najmanje. Mladež je inače u većim gradovima, koji dolaze na selo samo vikendom, tako da se nemam s kim družiti.

... Nedostaci mjesta u kojem živim jesu što nitko neće ništa da poduzme da se stanovništvo koje je izbjeglo zbog rata vrati na stare temelje. U mom mjestu najvažnije bi bilo vratiti stanovništvo na selo, pa tek onda početi organizirati razne aktivnosti za mlade.”

Učenik, 2. razred, selo pokraj Benkovca

“... Osim toga, mislim da bi se i naša škola trebala malo urediti jer su učionice i WCovi jako neuredni. U našem razredu je zimi jako hladno jer prozori nisu sasvim čitavi, tako kad pada kiša kismemo i mi a kad puše bura bolje je da smo vani nego unutra.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Mjesto u kojem živim ne pruža mi mogućnosti za dokazivanje moga znanja, sposobnosti i talenta. Ovo mjesto me više guši nego što mi pruža.

Život mladih u ovom mjestu nikako nije u redu. Djeca su zapuštena od strane svojih roditelja. Roditelji jedva da vode brigu o njima. Većina mladih ima problema kod kuće. To utječe na njih pa bježe od kuće noću da bi bili vani s društvom, puše, opijaju se, a kod mladih od 20 godina može se naći i droga (trava pretežito). Ljudi u ovoj sredini su jako primitivni, pa djeci ne puštaju, ne dozvoljavaju neke stvari, a ima roditelja (pretežito majke) koje svojoj djeci daju podršku u tome, a kriju od očeva.

Za poboljšanje uvjeta života mogu jedino pomoći roditelji da potaknu svoju djecu da život žive, a ne da im to bude nešto prolazno. I jest prolazno, ali ne neki bir veća neka vrijednost, jer život je najveće bogatstvo onih koji ga imaju i žive ga.

... Ovo je mjesto posebne državne skrbi i od kada smo se vratili u to mjesto mi smo kao zaboravljeni i prepušteni 'divljem životu'. Nitko se ne brine o mladeži koja se sve više uništava. Jako je nezadovoljna svojim životom i ne trudi se da ga popravi jer nije potaknuta od nikoga.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“... Na ovom području mladi često odustaju od ideje fakulteta. Ne zbog svojih intelektualnih, već financijskih mogućnosti. Namjeravam otići u inozemstvo jer smatram da bih tamo sebi mogla osigurati bolju budućnost.

... U trećem pitanju stavljate nas u situaciju u kojoj se bar ja nikad nisam našla. Ne poznajem osobu koja ima toliko mogućnosti i sredstava da pokrene neki veći program za mlade. Ali i da poznajem sigurno je da, u današnje vrijeme, i da postoje

takve osobe u našem kraju ne bi nikad uložile u takvo što jer ovdje svi gledaju samo na sebe i svoje dobro. U takvo nešto ovdje do sada nije nitko uložio.”

Učenica, 2. razred, Benkovac

“Moje mjesto prije rata je bilo zdrava sredina, a isto tako i danas je dobra.

Ja mislim da bi moja budućnost trebala, i ja se nadam, biti dobra s obzirom na moje uvjete života, moju školu i općenito moj život. Ja živim jednim zdravim životom i u jednoj dosta zdravoj sredini... U ovoj sada situaciji kakva je u našoj državi ja mislim da to uopće nije nikakva zdrava sredina i da se dosta mladih uništava što je velik gubitak za našu zemlju.

Moj prijedlog bi bio taj da najprije osiguraju budućnost ne samo u materijalnom, nego i u duhovnom smislu, što je vrlo važno. Danas su mladi dosta udaljeni od Boga, od Crkve, ja bar mislim da je važnije duhovni život izgraditi jer bi onda bilo manje zla i u svijetu a i kod nas.”

Učenica, 2. razred, Polača